

Skovdyrkeren

Nr. 100 - februar 2025

**Ny formand
vil kæmpe for
skovejerne**

Indhold

Leder	2
Kort nyt	3
Ny formand vil kæmpe for skovejne	4
Hovedbygning fra 1500-tallet.....	8
Mindsten markerer skovrejsningspionér	9
Juletræsproducenter fik højere priser	10
Rekordstor hugst i skovene	13
Skovej i klemme efter brand i maskinhus.....	14
Danmark bliver selvforsynende med biomasse.....	18
Ny ledelse vil øge samarbejdet.....	20
Skovdyrkernes medlemsareal stiger	23
Undersøgelse om naturpolitik.....	26
Tema Skovdyrkeren nummer 100....	28
Ny bog om Skovdyrker- foreningernes begyndelse	29
Historien om Skovdyrkeren	30
Papirmedier vil leve lang tid endnu	32
Læsernes favoritter i Skovdyrkeren.....	36

Med rødder i skoven og blikket imod fremtiden

Henrik
Fredslund-
Petursson,
administrerende
direktør

Velkommen til en milepæl for Skovdyrkeren. Med denne udgave runder medlemsbladet 100 udgivelser.

Det markerer vi med en opfriskning af designet, og i anledningen af jubilæet har vi lagt 15 ekstra sider i bladet. Her kan du blandt andet læse om baggrunden for Skovdyrkerens tilbliven, og du kan blive klogere på, hvorfor vi stadig bruger kræfter på at udgive et gammeldags papirmagasin i en tid, hvor de digitale strømninger render stærkere end nogensinde før.

Og når vi er ved jubilæerne. Faktisk fejrer vi endnu en historisk begivenhed. I efteråret var det 120 år siden, at den første

skovdyrkerforening blev dannet. Det var Vejle Amts Skovdyrkningsforening, som blev grundlagt i 1904.

For at fejre den vigtige begivenhed, medsender vi bogen »Skovdyrkerne i Syd- og Sønderjylland» som en gave til alle medlemmer af Skovdyrkerne. Bogen giver et spændende indblik i de strømninger, der førte til, at de første skovdyrkerforeninger opstod. Foreninger, som i generationer har gjort en vigtig forskel for skovejere. Vi håber, at læserne finder bogen interessant.

Vi benytter også denne særlige udgave af bladet til at se fremad. Du kan blandt andet læse om den nye ledelses visioner for Skovdyrkerne i et dobbeltinterview med den nye hovedbestyrelsesformand Hans Christian Teisen og undertegnede. Her gør vi rede for, hvordan vi vil fremtidssikre De Danske Skovdyrkerforeninger, så vi både nu og i fremtiden kan levere faglig rådgivning af høj værdi til vores 4000 medlemmer.

Tak, fordi du læser med. Vi håber, at du finder inspiration og værdi i dette særlige nummer af Skovdyrkeren.

Rigtig god læselyst

*Bogen giver
et spændende
indblik i de
strømninger, der
førte til, at de
første skovdyrker-
foreninger
opstod.*

Forsidebilledet:

Hans Christian Teisen er ny hovedbestyrelsesformand i Skovdyrkerne. Læs portrættet af den nye formand på side 4-5 og 6-7 og 8.
Foto: Jens Mathiasen

Udgiver: De Danske Skovdyrkerforeninger
Parallelvej 9A, 8680 Ry

www.skovdyrkerne.dk

Ansvarshavende redaktør: Henrik Fredslund-Petursson
Redaktør: Jens Mathiasen / jma@skovdyrkerne.dk

Layout: Landbrugsmedierne
Tryk: PE Offset A/S – ISSN 2445-785X

Området skal afgræsses og drænene bliver lukket. Arkivfoto: Jens Mathiasen

Naturnationalpark på vej

Arbejdet med at etablere Naturnationalpark Fussingø er i fuld gang. Helt konkret arbejder Naturstyrelsen netop nu med at fælde de træer, der skal give plads til hegnet omkring naturnationalparken, der bliver en af Danmarks første.

- Naturnationalparkerne er et afgørende værktøj til at hjælpe vores pressede natur. Derfor er det en vigtig milepæl, at en af Danmarks første naturnationalparker, Fussingø, nu tager fysisk form. Stude og krondyr vil på sigt skulle afgræsse området og hjælpe med at gøre naturen mere varieret, siger Magnus Heunicke, miljøminister i en pressemeddelelse.

Udover at fjerne træer for at kunne etablere hegn omkring naturnationalparken, består etableringen i at fjerne dræn, så vandet kan genfinde sin naturlige vej og skabe flere vådområder. Der vil også blive fjernet ikke hjemmehørende træarter. Træ- og landbrugsproduktionen ophører også i området.

Naturnationalpark Fussingø forventes at åbne her i foråret 2025.

Kampagne har fået over 20 millioner visninger

Skovbrugets kampagne "Takket Være Skoven" rullede afsted sidste forår og har siden kørt i flere etaper.

Det har ført til, at kampagnen i alt er blevet vist knap 24 millioner gange på tværs af digitale platforme. Dertil kommer, at kampagnen nåede ud til over 550.000 læsere af Berlingske, Politiken, Jyllands-Posten og Børsen i form af store helsidesannoncer i dagene omkring lanceringen i foråret.

- Det er rigtig positivt, at vi er kommet så bredt ud med kampagnen. Og hvad angår timing, synes jeg også, at vi har fået kampagnen til at ramme nogle rigtig gode

tidspunkter. Lanceringen skete samtidig med, at der kom en ny skovfremskrivning fra Københavns Universitet, som viste et øget CO₂-optag i skoven frem mod 2030, og etape to har været sammenfaldende med debatten om grøn trepart og den politiske aftale," siger Anders Frandsen, direktør i Dansk Skovforening.

Her i 2025 er der mere på vej. I løbet af foråret vil du kunne finde kampagnen på diverse platforme igen. Skovdyrkerne opfordrer til at dele kampagnens budskaber i eget netværk og på digitale platforme. Læs mere på www.takketvaereskoven.dk

På billedet ses en tidligere skovrejsning, som Skovdyrkerne har gennemført for Kirkbi. Arkivfoto: Jens Mathiasen

Kirkbis skovrejsning tager form

Kirkbis storstilede skovrejsningsprojekt Evergreen skrider fremad. 2900 hektar jord er købt, hvoraf de første 280 hektar er plantet til med cirka en million træer.

Fokus for Kirkbi er at få lagret CO₂ og samtidig producere træ, som er en væsentlig del af den grønne omstilling. Det skriver Børsen.

For Kirkbi handler det om at få mest mulig effekt ud af de to milliarder kroner, der er sat af til projektet.

- Det skal være forretningsmæssigt bæredygtigt. Hvis vi kan skabe en god forretning, så lægger vi grundlaget for den store forandring. Nemlig at få produceret det træ, som vi skal bruge i den grønne omstilling, siger Peter Vind Larsen, chef for Land Sustainability, til Børsen.

Projektet skal på 10 år forvandle 10.000 hektar landbrugsjord til skov, og Kirkbi er fortsat i gang med at opkøbe landbrugsjord.

Skovdyrkernes nye formand har et særligt forhold til skoven

Hans Christian Teisen er erhvervsmand, godsejer og har familiære bånd til tysk skovbrug. Og så har han et særligt øje for at sikre private skovejeres interesser.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Telefonen bimler, og Hans Christian Teisen rækker ud.

- Ja, det er korrekt. Vi holder møde i næste uge. Der diskuterer vi strategi og fremtidsplaner, siger Hans Christian Teisen.

Han lægger på, kigger op og smiler.

- Nå, hvor kom vi til, spørger han.

Hverdagen er travl, og opkaldene står i kø hos Hans Christian Teisen, som er ny hovedbestyrelsesformand for Skovdyrkerne.

Han har budt indenfor til interview og kaffe i hovedbygningen på Vognserup Gods ved Holbæk på Sjælland.

Rundt om ham hænger antikke malerier på vægge beklædt med stiledede tapeter, som sender tankerne tilbage til 1700-tallet.

Udover en god håndfuld bestyrelsesposter er Hans Christian Teisen medejer af flere virksomheder, som alle kræver opmærksomhed.

- Jeg kan nemt få tiden til at gå. Men jeg brænder for organisationsudvikling, og jeg ser et stort potentiale i Skovdyrkerne – og også i de privatejede skove, som er vigtige i forhold til at løse fremtidens klimaproblemer. Derfor vil jeg gerne afsætte tid og kræfter til at kæmpe for de private skovejeres interesser, siger han.

100 års familiehistorie på Vognserup

Hans Christian Teisen overtog Vognserup Gods, da hans far døde i 1984. Men familiens historie på Vognserup går tilbage til 1914.

- Dengang var min farfar ung landmand i Nordjylland. Familien ejede Civagaard og Dronninggaard i Nordjylland. Gårdene blev solgt. Min oldefar hjalp min farfar i gang som forpagter på Vognserup, som min farfar købte i 1921, fortæller Hans Christian Teisen.

Der er dog ikke meget landmandsbaggrund over Hans Christian Teisen. Faren var jurist og Hans Christian voksede op i København. →

Skoven er på 45 hektar og består primært af blandet løv, hvor bøg er dominerende.

Hovedbygningen er bygget i 1500-tallet og gennemrenoveret i 00'erne.

Hans Christian Teisen har fået blik for skov og skovbrug igennem sine forældre. Skoven er på 45 hektar og består primært af løv.

Laden er gennemrenoveret og omdannet til festsal. Den originale trækonstruktion er synlig.

Der avles blandt andet frøgræs på markjorden. Hvidkløver er en vigtig afgrøde, og fårene græsser markerne ned i løbet af efteråret.

→ - Jeg læste økonomi på universitetet og min karriere begyndte som diplomat i udenrigsministeriet og i London. I årene derefter var jeg en del af ledelsen i en række virksomheder – blandt andet Rockwool, Bavarian Nordic og PwC, fortæller han.

Det med at overtage godset og være ansvarlig for bygninger og landbrugsdrift lå ikke lige for. Som ung var det ikke landbruget, der trak.

- I mange år boede min farmor på Vognserup. Som dreng var Vognserup det sted, hvor vi tog på weekend. Det har krævet mange overvejelser både at overtage godset, men også at flytte herud med familien, siger han.

Alligevel overtog han ejerskabet i 1984. I 1997 flyttede han med sin kone og deres ældste søn ind på godset.

- I de første år skulle vi finde ud af, om vi havde lyst til at skabe vores tilværelse her på landet. Vi faldt dog hurtigt til, og

vi har ikke fortrudt beslutningen om at gøre Vognserup til basen for vores tilværelse med tre børn, lyder det.

Dyrker skoven forstligt

Hans Christian Teisen kigger op fra sine noter ved det mørke træbord midt i stuen.

- Vi skal ud i skoven. Det skal vi altså, siger Hans Christian Teisen og rejser sig.

Nogle minutter senere ruller bilen ud ad Vognserups indkørsel med retning mod skoven nogle få hundrede meter fra godset.

På vejen derud går turen forbi et hegnareal med et væld af nyplantede træer.

- Her har vi fået etableret et arboret med 30 forskellige arter. Der er blandt andet plantet ægte kastanje og valnød sammen med mange andre. Det bliver spændende at følge de forskellige træarter, når de vokser til i de kommende år, siger han.

Skoven er på 45 hektar og består primært af blandet løvskov. Bøg er altdominerende. Indimellem er der også ær og enkelte store ege.

- Vi dyrker skoven forstligt. Bøgebevoksningerne selvforynger velvilligt, og vi bruger plukhugst, når træerne har nået hugstdiameter. Som du kan se, har vi også nogle spredte nålebevoksninger indimellem, siger han og peger ind på en sitka-bevoksning.

Han sender blikket ind i en af de blandede bøgebevoksninger, hvor der ligger et stormfaldstræ i skovbunden.

- Vi har også fokus på at skabe god biodiversitet. Der må gerne være dødt ved i skoven, som skaber levesteder for biller og insekter, fortæller han.

Undervejs fortæller Hans Christian Teisen om sin glæde ved skoven. Den har han fået igennem sin forælder.

- Min mor var fra Tyskland, ud af en skovriderfamilie gennem ti generationer,

og med stærke traditioner for skovdrift. Så hun var opvokset på en skovridergård med skov og skovbrug helt inde på livet.

- Derudover har min far også altid holdt meget af skoven. Faktisk mere end af landbruget. Så det er igennem begge mine forældre, jeg har fået blik for skov og skovbrug, siger han.

Herregård fra 1300-tallet

Vognserup er en gammel herregård, som er nævnt i skrifter tilbage til 1300-tallet.

Den nuværende hovedbygning dateres tilbage til 1559, da adelsdamen Grethe Bryske lod den opføre.

- Det hedder sig i de gamle skrifter, at bygningen var dårlig på 'fag og tag'. Så Grethe Bryske har vel ment, at det var på tide at bygge nyt, siger Hans Christian Teisen.

Vognserup Gods har været igennem store istandsættelser de seneste 10-20 år. Hans Christian Teisen og hans kone totalistandsatte hovedbygningen i årene 2006-2009.

Derudover er den ene landbrugs-længe fra 1700-tallet blevet istandsat. Bygningen står nu med den oprindelige synlige trækonstruktion.

- Bygningen er omdannet til festlokale, som vi lejer ud til bryllupper og andre begivenheder. Det har vi succes med, og der er stor efterspørgsel efter at leje den, siger Hans Christian Teisen.

Han forklarer, at det har været en god og nødvendig proces at få godsets bygning sat i stand.

- Da vi kom hertil i slutningen af 1990'erne trængte godset til at blive istandsat. Så der har været nok at gå i gang med, fortæller han.

- Hovedbygningen renoverede vi for egne midler i tæt samarbejde med fredningsmyndighederne. Realdania har givet et tilskud til, at vi kunne bevare og istandsætte stakladen, som nu er festlokale, lyder det.

En nyplantning i skoven, hvor eg er den kommende dominerende art.

Vil sikre skovejernes interesser

På vejen tilbage fra skoven taler Hans Christian Teisen om sine visioner med den nye post som formand for Skovdyrkerens hovedbestyrelse.

Han ser frem til at kæmpe for de private skovejeres interesser.

- Politikere og samfundet har ofte store ambitioner på skovejernes vegne. Det kan være positivt, men det er vigtigt, at vi får gjort ejernes ønsker og behov klart. Den private dyrknings- og ejendomsret er det vigtigt at stå vagt om. Risikoen er, at nogle af de politiske tiltag forringer rammevilkårene for skovdrift.

Han gør det klart, at den altoverskygende opgave bliver at sikre den bedst mulige skovdrift og solid faglig rådgivning til medlemmerne - til konkurrencedygtige priser.

- En vigtig forudsætning er, at vi får implementeret de nye organisationsændringer i Skovdyrkerne med et langt

stærkere samarbejde mellem foreningerne, så vi udnytter alle medarbejders fulde potentiale, siger han.

Han fortæller, at han har stået i spidsen for en lignende øvelse i sin tid i Rockwool-koncernen.

- Vi skal sikre, at medlemmerne får den stærkeste rådgivning og bedste service til den rigtige pris. For at opnå det, er det blandt andet nødvendigt at 'back-office' kører så effektivt som overhovedet muligt, siger Hans Christian Teisen.

- De dedikerede medarbejdere gør det bedste, de kan. Men det kræver, at medarbejderne får de rigtige vilkår og redskaber, som IT-plattform, produkter, rådgivningspakker, herunder kendskab til regler og tilskud med mere. Det kræver flere ressourcer, end vi har i hver af de fem lokale foreninger, fortsætter han og tilføjer, at han glæder sig til at komme i gang med arbejdet.

Hovedbygningen er bygget i 1559. Den blev totalistandsat i årene 2006 til 2009, og er nu indrettet som i 1750'erne.

Totalistandsat hovedbygning fra 1500-tallet

Hovedbygningen på Vognserup Gods er bygget i 1559.

Den er bygget i nederlandsk renæssance-stil. Et af kendetegnene er lange facader med rektangulære vinduer.

Hovedbygningen er fredet, og den blev totalrenoveret i begyndelsen af 00'erne i tæt samarbejde med Slots- og Kulturarvsstyrelsen.

- Vi brugte et års tid på at få udført tegninger og få alle godkendelser i tæt kontakt med Kulturarvsstyrelsen.

- Styrelsen er begejstret for hovedbygningen her på Vognserup. Den står som et af de velbevarede eksempler på en senmiddelalderbygning, siger Hans Christian Teisen.

Vinduerne i hovedbygningen er store, og de er indsat i 1770. Oprindeligt var der mindre buede vinduer – hvor bygningen bar præg af fæstningsværk med de mere end en meter tykke mure.

Indrettet som i 1750

Nu står bygningen som nyrenoveret, men i original indretning og stil som den så ud i 1750'erne.

Dengang var Vognserup ejet af den

norske familie Løveskiold. Det var en velstående familie, som var blevet velhavende blandt andet ved udvinding af jernmalm.

Om Vognserup Gods

- Ejes af Hans Christian Teisen og hans kone. De er tredje generation på godset, som kom i familiens eje i 1921.
- 45 hektar skov. Størstedelen er blandet løvskov, hvor bøg dominerer. Skoven dyrkes forstligt, og der benyttes naturlig foryngelse. Enkelte mindre bevoksninger med nål.
- 285 hektar økologisk planteavl, som dyrkes i et samarbejde med DLM. Der avles blandt andet frøgræs, hvidkløver, roer, hestebønner, havre, raps og rug.
- 12 istandsatte udlejningsboliger blandt andet indrettet i tidligere landbrugsbygninger.

- Der er fortsat støbejernsovne i hovedbygningen som bærer løveskjoldet. Det var familiens kendetegn, siger Hans Christian Teisen.

Løveskiold-familien ejede Vognserup frem til 1921, hvor Hans Christian Teisens farfar købte godset efter at have forpagtet det i nogle år forinden.

Bygget af streng adelsdame

Det var Grethe Bryske, som lod Hovedbygningen på Vognserup Gods opføre efter sin mands død.

Hun var ud af den uddøde familie Rud. Manden Peder Rud var en ven af kong Frederik II, og han blev gift med Grete Bryske i 1520.

Hun var en streng og hård dame. Det er blandt andet beskrevet, at hun røvede sin bror Jørgen Bryskes arvelod for at skaffe penge til hovedbygningen. Broderen blev taget til fange i Vognserups kælder, fremgår det af gamle skrifter.

Der er beretninger om, at Grethe Bryske spøger på Vognserup.

- Men vi har nu aldrig været generet af Grete Bryske, siger Hans Christian Teisen og smiler.

Skovrejsningspionér hædret med mindesten

Den vestjyske sandflugtskommissær og herredsfoged Casper Møller er blevet hædret med en mindesten. Stenen er rejst i Nørlund Plantage, som han stod i spidsen for at tilplante for 200 år siden.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

På 200-årsdagen for Casper Møllers død blev en ny mindesten rejst til ære for manden, der var sandflugtskommissær, herredsfoged og grundlægger af Nørlund Plantage, syd for Ikast.

Mindestenen blev afsløret 19. december 2024.

Indvielsen af det nye mindesmærke skete ved et uformelt arrangement, hvor Naturstyrelsen, Skovdyrkerne og Harrild Hedes Venner deltog.

Jørn Bertelsen, bestyrelsesformand for Skovdyrkerne Vestjylland, fremhæver Casper Møller som en pionér inden for skovrejsning og bekæmpelse af sandflugt.

– For Skovdyrkerne er det vigtigt at hylde en mand, som var skovrejsningspionér mange år før Dalgas overhovedet havde tænkt på at oprette Hedeselskabet, sagde han i forbindelse med afsløringen af den nye mindesten.

Stenen er rejst i et samarbejde mellem Skovdyrkerne og Naturstyrelsen Søhøjlandet.

Stenen markerer Casper Møllers bedrift med skovrejsning.

Driftig mand

At Casper Møller var en driftig mand, fremgår blandt andet af Hedeselskabets Tidsskrift fra 1968.

Her har daværende statsskovrider V. Halskov Hansen gennemført et skovhistorisk studie om Nørlund Plantage og kultivering af den barske hede.

– Man kan blandt andet læse, at

Stenen blev afsløret på 200-årsdagen for Casper Møllers død. Fra venstre er det initiativtager Anne-Lise Hosbond, Jørn Bertelsen, bestyrelsesformand for Skovdyrkerne Vestjylland og Malene Qvistgaard, arealansvarlig for Nørlund Plantage.

Casper Møller rejste plantagen i 1808. Det fremgår, at han udsåede 160 pund birkefrø, 60 pund granfrø og 60 pund fyrrefrø, siger Jørn Bertelsen.

Mindestenen er placeret under en af plantagens store rødgraner – et træ som meget vel kan være plantet af Casper Møller.

– Det forstlige Forsøgsvæsen har tidligere undersøgt nogle af de store gamle graner, vi står ved her. Årringene viser, at de er fra Casper Møllers tid – og det er sandsynligvis de træer, som han formåede at få i gang, lyder det fra Jørn Bertelsen.

Træerne er blevet til store individer – til trods for at vækstvilkårene har været helt umådeligt vanskelige.

– Træerne var 55 år om at blive en meter høje. 70 år om at blive to meter. Senere er væksten blevet mere normaliseret, og de er vokset omkring 30 centimeter om året, oplyser Jørn Bertelsen.

Stor betydning

Faktisk er det ikke Skovdyrkerne eller Naturstyrelsens fortjeneste, at mindestenen nu er en realitet.

Initiativet er kommet fra Anne-Lise Hosbond, Nordsjælland.

– Min svigerfamilie har altid nydt plantagen og er kommet der igennem hele deres liv. Casper Møller rejste skoven og har skabt de fantastiske rammer, som er nydt igennem mange årtier.

– Det har derfor været vigtigt for mig og for min afdøde mand at være med til at markere Casper Møllers store bedrift. Jeg er meget taknemmelig over, at stenen nu er rejst. Det glæder mig meget, siger hun.

Interesserede kan finde stenen ved Midtervej nord for krydset mellem Kølkærvej og Midtervej i den bevoksning, som rummer de sidste levende eksemplarer af rødgranerne fra 1808.

Priserne kom op men nåletab gav ærgerlig sæsonafslutning

For første gang i over et årti nåede prisstigninger på juletræer ud til producenternes bundlinjer. Men problemer med nåletab skabte en ærgerlig afslutning på en ellers god juletræssæson.

Af Jens Mathiasen

Priserne på juletræer stiger. Og I den netop overståede sæson 2024 nåede

de højere priser ud til producenternes bundlinjer.

Det er første gang i over et årti.

- De seneste sæsoner har øgede op-

arbejdningssomkostninger ædt prisstigningerne. Men i år kommer der ekstra penge ud til producenternes bundlinjer. Sidste gang det skete var tilbage

Oparbejdningsforholdene har været noget nær perfekte med tørre efterårsmåneder.
Foto: Søren Lundgaard

Han uddyber, at prisstigningerne i gennemsnit ligger i niveauet omkring 2-3 euro pr. træ.

Lavere udbud

Det er afslutningen på 2023-sæsonen, som har været løftestang.

- I 2023 sluttede sæsonen med, at der var tydelig større efterspørgsel end udbud af træer. Den situation betød, at opkøberne var villige til at betale mere for træerne i år for at sikre sig leverancer, fortæller direktøren.

Han uddyber, at det har krævet meget arbejde at få løftet priserne.

- Ikke alle opkøbere var klar til at betale mere. Det har været svært at få handlerne igennem til højere priser. Vi har også i nogle tilfælde måttet sige nej tak til handler, simpelthen fordi, at vi ikke kunne blive enige om prisniveau og sortering, lyder det.

Nye kunder og producenter

Bevægelserne i markedet har også har betydet udskiftninger i kundeporteføljen.

Om Green Product

- Green Product er et rådgivnings-, salgs- og eksportselskab, som er ejet af De Danske Skovdyrkerforeninger.
- Green Product har til formål at rådgive juletræsproducenter og at sikre afsætningen af medlemmernes produktion af juletræer og klippegrønt.
- Selskabet har hovedkontor i Ry.
- Virksomheden er en af Danmarks største eksportører af juletræer og klippegrønt.
- Green Product sælger træer og klippegrønt til kunder i knap 20 europæiske lande.

i de gode sæsoner omkring 2012, siger Henning Post, direktør i Green Product, som er Skovdyrkernes salgsselskab for juletræer og klippegrønt.

- Vi har fået nye kunder i løbet af året, ligesom vi også har sagt farvel til nogle. Der sker flere udskiftninger, når der er bevægelse i markedspriserne, men det ser jeg som helt naturligt, lyder det.

Samtidig har Green Product fået god tilgang af juletræsproducenter.

- Det glæder mig, at flere producenter vælger os til både som salgspartner men også til rådgivning. Der er både mindre og store producenter imellem de nye. Det bekræfter mig i, at vi er på rette vej med det nye Green Product, hvor vi har syv fagfolk som er fuldtidsbeskæftigede med juletræsdyrkning, siger Henning Post.

Godt marked

Årets marked har været stabilt, oplyser direktøren. De europæiske forbrugere har taget godt imod de danske træer.

- Vi hører, at der er blevet solgt fornuftigt på stadepladserne rundt om i Europa. Sælgerne har ikke solgt ud, men de har oplevet en god solid efterspørgsel efter træerne.

- I Polen har efterspørgslen flyttet sig til bedre sorteringer. Salget af 4. sorterings-træer falder – men til gengæld sælger vi nu betydeligt flere standard-træer og også prima-træer til det polske marked, lyder det.

God vækst og oparbejdning

Vækstsæsonen har været god. Træerne har fået tilpas med nedbør til at sætte lange flotte nåle.

- Vi har haft flotte varer på hylderne. Vi har været godt hjulpet af vejret, som faktisk har været godt hele sæsonen igennem. Det eneste minus har været, at det var noget fugtigt i foråret, og derfor varede det noget længere end normalt, inden vi kunne komme i jorden og arbejde i kulturerne, siger han.

Også oparbejdningssæsonen forløb godt.

- Vi havde usædvanligt tørt vejr i efterårsmånederne. Det skabte perfekte forhold for oparbejdningen, som ellers →

Green Product-direktør Henning Post glæder sig over højere priser, men ærgrer sig over det markante nåletab, som kunderne reklamerede over i de sidste uger af 2024.

Foto: Samuel Schriver

Kogler skaber udfordringer i klippegrønt

Nobilis til klippegrønt er ligesom juletræer en stor salgsartikel hos Green Product.

- Men i år har vi været udfordret af en del kogledannelse i bevoksningerne. Det har givet 25-30 procent mindre udbud. Specielt har liftbevoksningerne været ramt af kogler – mest udtalt på de lette jorde. I nogle bevoksninger var det så slemt at vi måtte opgive at klippe dem, siger Henning Post.

Bedre var det i stang- og håndsaks-bevoksningerne.

- Disse bevoksninger gav bedre udbytte end vi havde forudset. Vi havde forventet en reduceret mængde grønt på grund af koglerne, men det var mindre end frygtet, siger han.

God kvalitet

Bortset fra udfordringerne med kogler, så har grøntet været i en god kvalitet.

- Vi har haft gode varer med en god dyb farve, siger Henning Post.

Priserne på klippegrønt er fortsat fornuftige – ligesom de har været i en årrække.

- Prisen har igen fået et løft. Der er fortsat rigtig god efterspørgsel, og vi kan sælge alt det, vi kan oparbejde. Flaskehalsen er at få nok mandskab til at oparbejde varerne til kunderne indenfor det vindue, hvor leveringerne skal afsted, siger Henning Post.

→ ofte har været plaget af regn og mudder. De gode forhold betød, at vi kunne sende vores varer afsted i en god kvalitet. Og vi kunne få det afsted til tiden, siger Henning Post.

Nåletab

Desværre viste der sig en ubehagelig overraskelse i de sidste uger af sæsonen.

- De sidste uger op til jul begyndte vi at få usædvanligt mange reklamationer over nåletab. Markant flere og markant værre end noget, jeg nogensinde har set i de 29 år, som jeg har arbejdet med juletræer i Skovdyrkerne-regi.

Han fortæller, at det ikke kun er et Green Product-problem.

- Det er hele branchen. Vi får meldinger om de samme problemer fra andre virksomheder. Det er heller ikke afgrænset til et bestemt område. Der er problemer fra alle dele af landet – og også i områder i Tyskland og i flere europæiske lande, siger Henning Post.

- Det er ærgerligt. For det betyder, at kunder, der eventuelt kommer hjem med et dårligt juletræ, får en dårlig oplevelse. De kan i værste fald være tabt for altid, siger direktøren.

Uden synlige fejl

Han gør det klart, at der ikke var nogle synlige fejl på træerne, da de blev skovet

og sendt ud til kunderne.

- Hvorfor en betydelig andel af træerne taber nåle på årsskuddene – det ved vi simpelthen ikke endnu. Jeg ved, der er et stort arbejde i gang i hele branchen, som går ud på at finde årsagen. Lige nu er det bedste bud, at det er relateret til nedbør og klima, men vi ved det ikke med sikkerhed, lyder det.

- Det var en rigtig ærgerlig overraskelse. Men det er de vilkår, vi arbejder under, når vi handler med biologiske produkter som juletræer, siger Henning Post.

Usikkerhed om næste sæson

Her på bagkant af sæson 2024 er det ifølge Henning Post for tidligt at forudsige priser for næste sæson.

- Det tør jeg simpelthen ikke sige noget om endnu. Det er for tidligt. Vi skal delta-ge på den internationale IPM-messe i slutningen af januar, og der plejer vi at få de første indikationer om, hvordan det kommende marked vil blive, lyder det.

Han gør det klart at den ærgerlige sæsonafslutning med markant nåletab også spiller ind på opkøbernes prisforventninger til den nye sæson.

- Hvor meget træerne kommer til at stige næste år, det kan jeg først udtale mig om, når vi kommer længere ind i det nye år, siger Henning Post.

Rekordstor hugst i de danske skove

Hugsten af træ i de danske skove har aldrig været højere.

Der er aldrig blevet skovet mere træ i de danske skove.

Sammenlignet med 2022 steg hugsten i 2023 med 2,5 procent fra et i forvejen højt niveau.

Hugsten var i absolutte tal 5,1 millioner kubikmeter, og det er den største hugst nogensinde. Det skriver Danmarks Statistik på baggrund af en ny opgørelse.

Sammenlignet med for ti år siden er hugsten steget med 41 procent. Stigningen fra 2023 er for brænde og energitræ på 7 procent. Hugsten af gavntræ er derimod faldet med 6 procent.

Stigende mængder energitræ

Den stigende hugst af energitræ skyldes efter al sandsynlighed aldersklassesfordelingen i skovene, vurderer

Dansk Skovforening.

- IGN's seneste skovstatistik viser nemlig, at store dele af de danske skove i dag består af arealer med 15-25 år gamle træer. Særligt løvtræsandelen i denne aldersklasse stemmer fint overens med genplantningen efter stormen i 1999 – og det kan derfor tjene som sandsynlig forklaring på den stigende mængde produceret træflis i skovene i netop disse år, oplyser Dansk Skovforening.

Derfor vil man sandsynligvis også se, at hugsten af energitræ ligger på et højt niveau i de kommende år.

Ud af den samlede hugst står statskovene for 12 procent. Målt på skovet mængde er det tæt på uændret siden 2017, hvor Danmarks Statistik første gang opgjorde hugsten fordelt på statskovene og andre skove.

I alt er der søgt permanent ekstensivering til 12.500 hektar landbrugsjord. Arkivfoto.

Mange lodsejere vil tage landbrugsjord ud af drift

Ansøgningsrunden er afsluttet, og der er stor opbakning fra landmænd, som vil braklægge jorde permanent.

I alt er der søgt permanent ekstensivering til 12.500 hektar landbrugsjord. Det svarer til ansøgninger for knap 850 millioner kroner. Det er mere end dobbelt så meget landbrugsjord, som der oprindeligt var estimeret.

- Jeg er meget glad for, at så mange lodsejere støtter op om behovet for at give naturen mere plads og frivilligt lader deres arealer ekstensivere for al fremtid. Jeg havde ikke regnet med, at der ville blive søgt til over dobbelt så meget landbrugsjord, som vi oprindeligt estimerede.

- Det viser, at viljen til at omstille Danmark i en grønnere retning ikke kun eksisterer på Christiansborg, siger minister for grøn trepart, Jeppe Bruus.

Landbrugsarealer

Alle landbrugsarealer kan som udgangspunkt udtages. Arealerne skal indgå i et lavbunds- eller vådområdeprojekt, hvis der kommer et projekt lokalt på et senere tidspunkt.

Ordningen finansieres af EU-midler fra Landdistriktsprogrammet, der ellers ville være sendt tilbage til EU. Kontakt gerne din skovfoged hos Skovdyrkerne, hvis du vil høre mere om ordningen.

Der skoves fortsat meget træ i de danske skove. Arkivfoto: Jens Mathiasen

Niels Jensen og Anitta Juhl er helt uforstående overfor, at en ændret kode i BBR kan betyde afslag på at genopføre det nedbrændte maskinhus.

Skovejer fanget i myndighedernes vridemaskine

Et ægtepar ved Børkop har været gennem en følelsesmæssig rutsjetur, efter at de i november fik afslag på at genopføre et maskinhus efter brand. Kystdirektoratet henviste til en skattekode og mente ikke, at maskinhuset var nødvendigt for den landbrugs-mæssige drift af 8,1 hektar.

En dag midt i maj 2024 brænder en bygning hos Niels Jensen og Anitta Juhl.

- Jeg havde kørt en maskine ind i hallen, og få minutter efter stod det hele i lys lue, fortæller Anitta Juhl.

Det står hurtigt klart, at hverken maskiner eller maskinhuset står til at redde.

Bygningen er på 296 kvadratmeter og beklædt med træ uden på stålkonstruktionen. Den brænder ned til grunden.

Parret bor ved Brejning, syd for Vejle, og de søger Vejle Kommune om lov til at genopføre maskinhuset.

Kommunen giver grønt lys. Men ejendommen ligger inden for strandbeskyttelseslinjen, så derfor skal der søges om dispensation hos Kystdirektoratet.

- Vi tænker, det er en smal sag at få lov at opføre en ny bygning, når det er på samme sted og samme størrelse, siger Niels Jensen.

Det skulle vise sig at være alt andet end let.

8. november 2024 kommer afgørelsen fra Kystdirektoratet.

"Afslag på genopførelse af nedbrændt

overflødiggjort landbrugsbygning inden for strandbeskyttelseslinjen".

Kystdirektoratet begrundet afslaget med følgende:

"Kystdirektoratet finder ikke, at det ansøgte er erhvervmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovejendom".

Det forstår Niels Jensen ikke.

- Det sætter i hvert fald en ny dagsorden for os, der har landbrug. Nu skal vi pludselig til at diskutere, om vi har brug for en bygning eller ej.

DOKUMENTATION

Kystdirektoratet finder ikke, at en ny driftsbygning på ca. 300 m² vil være driftsmæssig nødvendig for ejendommen, når der dels henses til størrelsen og karakteren af de af ejendommens arealer, som kan udnyttes jordbrugsmæssigt, og dels at de bygningsmæssige behov ved en jordbrugsmæssig udnyttelse af disse arealer, må antages at kunne dækkes ved atter at ibrugtage de øvrige tilbageblevne overflødiggjorte landbrugsbygninger på ejendommen.

UDDRAG FRA
KYSTDIREKTORATETS
BREV 8.11.24

Begrebet ”overflødiggjort landbrugsbygning”, som nævnes gentagne gange i afgørelsen fra Kystdirektoratet, stammer fra en skattekode i BBR, bygning- og boligregistret.

Ændret ved omkategorisering

Vurderingsstyrelsen har i 2019 ændret BBR-registreringen på Niels Jensens ejendom til skattekode 970.

Det er sket i forbindelse med den generelle omkategorisering af ejendomme – og før Niels Jensens overtagelse af ejendommen.

- Min advokat siger, at det aldrig har været meningen, at BBR-ændringen skulle kunne bruges til andet end det skattemæssige. Det skræmmende er nu, at det netop er tilfældet i vores sag, lyder det fra Niels Jensen.

Ejendommen er omfattet af landbrugspligt, og der er 8,1 hektar, hvoraf 2,7 hektar er fredskov.

Den nu nedbrændte bygning indeholdt en traktor, minilæsser, minigraver, diverse landbrugsredskaber samt værktøj.

tøj.

- Vores situation nu er jo, at vi ikke har nogen steder at stille vores maskiner. Og det betyder, at vi ikke kan bruge ejendommen til det, vi havde tænkt os, da vi købte den for fire år siden.

Siden branden har Niels Jensen klaret arbejdet ved at leje maskiner.

Tre mindre bygninger på ejendommen er ligeledes registreret i BBR som overflødiggjorte landbrugsbygninger, men de egner sig ifølge Niels Jensen ikke til opbevaring af maskiner. En bygning er et brændeskur på 32 kvadratmeter, en anden bygning er på 55 kvadratmeter – og har meget lav loftshøjde, en tredje bygning på 192 kvadratmeter bruges til hestestald og opbevaring af hør og halm.

Har hyret en advokat og klaget

Efter afgørelsen fra Kystdirektoratet har Niels Jensen og Anitta Juhl klaget til Miljø- og Fødevarerankenævnet. De har hyret en advokat.

- Det er desværre nødvendigt, når man kan blive fældet af en trecifret kode, siger Niels Jensen.

Niels Jensens tillid til myndighederne ligger nu på et meget lille sted. Han advarer andre om ændringer i BBR, som de kan have fået meddelelse om – uden at hæfte sig ved det. →

Maskinhuset brændte ned til grunden, og der er nu kun fundamentet tilbage. Det nye maskinhus ønskes opført på samme sokkel.

De øvrige bygninger er mindre. Der er blandt andet en stald, som anvendes til heste og som ikke er egnet til opbevaring af maskiner. Ejendommen er omfattet af landbrugspligt, og der er 8,1 hektar, hvoraf 2,7 hektar er fredskov.

→ - Jeg råber højt om at være forsigtig og opmærksom, for det er nok desværre nødvendigt. Jeg håber også at råbe politikerne op. Forhåbentlig kan man få nogen til at se, at det ikke har været hensigten med de nye ejendomsvurderinger, at man kan komme i klemme i andre myndighedssager.

Tove Rasmussen, BBR og boligregistret i Vejle Kommune, bekræfter, at Vurderingsstyrelsen lavede en generel ændring af BBR-koderne for nogle år siden, da gamle skattekode blev udfaset. Det gjaldt blandt andet for skattekode 210 (bygning til erhvervsmæssig produktion vedrørende landbrug).

Nogle fik så den nye kode, 970: tiloversbleven landbrugsbygning.

- Vurderingsstyrelsen sagde, de ville kontakte ejerne om ændringen i BBR, si-

ger Tove Rasmussen.

Tove Rasmussen understreger, at det altid er ejerens ansvar at kontrollere, om BBR-oplysninger er korrekte.

Niels Jensen oplyser, at han faktisk skrev til Vurderingsstyrelsen, da han fik meddelelse om, at ejendommen havde skiftet skattekategori fra landbrugsejendom til erhverv, at han fortsat brugte bygningen som maskinhus.

Siden klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet har Niels Jensen været i dialog med Kystdirektoratet om vilkårene for en genopbygning.

- Men jeg tør ikke stole på noget, før jeg har det skriftligt. Forløbet har været en kæmpe rutsjetur. Under alle omstændigheder er det grotesk, at vi har været nødt til at hyre en advokat og betale arkitekten for nye tegninger. I alt kom-

mer det til at koste os 80-90.000 kroner på grund af den BBR-kode, konstaterer Niels Jensen.

Værditab

Maskinhuset, der stammer fra 2003, har naturligvis været forsikret mod brand, men forsikringssummen på de 900.000 kroner risikerer at være gået op i røg, også.

Niels Jensen kalder det en ekspropriation, hvis Kystdirektoratets afgørelse står ved magt.

Niels og Anitta er ikke sikker på, at de vil beholde ejendommen, hvis de ikke får medhold i klagenævnet. Maskinhuset er krumtappen i at kunne holde de 8,5 hektar og dermed leve op til landbrugspligten.

Samtidig er der gået skår i drømmen

Kystdirektoratet: Vi genoptager sagen

Østjysk ægtepar fik afslag på genopførelse af et maskinhus på 300 kvadratmeter efter brand med henvisning til, at bygningen ikke er nødvendig for at drive landbrug på ejendommen. Nu trækker Kystdirektoratet i land.

- Vi genoptager sagen med henblik på at give en dispensation til genopførelse af bygningen. Baggrunden er, at vi ikke længere mener, det er en overflødiggjort bygning.

Sådan lyder det i en telefonisk besked 19. december fra Jan Kofod Winther, specialkonsulent i Kystdirektoratet.

Kystdirektoratet gav 8. november 2024 et ægtepar ved Vejle besked om, at de ikke kunne få dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til at genopføre en bygning på knap 300 kvadratme-

ter efter en brand i foråret 2024.

Kystdirektoratet henviste både til, at der ifølge BBR var tale om en "overflødiggjort landbrugsbygning" samt en vurdering af behovet for denne bygning i forhold til at drive landbrug.

"Kystdirektoratet finder ikke, at det ansøgte er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovejendom", står der i afgørelsen fra 8. november til Niels Jensen og Anitta Juhl.

Efter at parret har hyret en advokat – og Skovdyrkeren er dykket ned i sa-

gen, så har Kystdirektoratet besluttet at genoptage sagen og se på den med nye øjne.

- Vi er siden blevet opmærksomme på, at det er Skats Ejendomsservice, der har ændret i koden, så det blev en overflødiggjort bygning, hvilket det ikke er, siger Jan Kofod Winther.

Han tilføjer:

- På det tidspunkt, hvor bygningen brændte, havde den funktion som en driftsbygning, og derfor kan ejeren have en berettiget forventning om, at den kan genopføres. Det lægger vi vægt på.

Den nye holdning hos Kystdirektoratet flugter med Vejle Kommunes opfattelse af sagen. Kommunes byggesagsafdeling har tidligere konstateret, at maskinhuset er "driftsmæssigt nød-

om livet på landet.

- Jeg har jo også for fire år siden købt en ejendom med de muligheder, som bygningerne er med til at give, herunder at have dyr samt opbevaring af egne maskiner. Den mulighed vil altså blive fjernet fra mig og hermed grundlaget for det, jeg købte ind på, siger Niels Jensen - der også kan frygte for salgsprisen på en ejendom med begrænsede muligheder.

Niels Jensens ejendom er i øvrigt nu kategoriseret som Erhverv hos Skat, hvilket ifølge ejeren viser situationens absurditet.

For grunden er vurderet højere end den samlede ejendomsværdi med begrundelsen, at der er mulighed for at bygge på grunden!

jma

vendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom.

Forvaltes restriktivt

Kystdirektoratets specialkonsulent Jan Kofod Winther siger, at skattekode 970 - "tiloversbleven landbrugsbygning" - blev taget som en indikation på, at bygningerne ikke længere blev anvendt som led i den jordbrugsmæssige udnyttelse.

Han fremhæver, at naturbeskyttelsesloven forvaltes restriktivt, når det gælder strandbeskyttelseslinjen på de 300 meter, og derfor skal der ved ansøgning om genopførelse – og nybyggeri – vurderes, om driftsbygninger er jordbrugsmæssigt nødvendige.

Niels Jensen opfordrer andre ejere af landejendomme til at kontrollere bygningers BBR-koder. Han frygter at andre også kan komme i klemme i myndighedssager på grund af myndighedernes ændringer af koderne.

God idé at kontrollere BBR-koder

Skovdyrkeren har talt med Tove Rasmussen, der er BBR-administrator i Vejle Kommune.

Hun siger:

- Det er en god idé at kigge sine BBR-oplysninger igennem for at se, om de er korrekte. Det har man faktisk pligt til. Der er der også mange, der gør. De ringer. Og så får vi dem til at skrive ind til os.

Tove Rasmussen understreger, at man skal skrive til sin hjemkommune så hurtigt som muligt, hvis man mener, der er fejl i BBR.

- Hvis vi får en henvendelse, vil vi vurdere, om BBR svarer til de faktiske forhold. Nogle gange vil vi sende sagen videre til byggesagsafdelingen. Det kan være tilfældet, hvis man vil ændre fra tiloversbleven landbrugsbygning til landbrugsbygning, lyder det.

Mange har fået ændret koder

I 2018-19 fik mange ejendomme over hele landet ændret deres BBR-koder af SKAT i sammenhæng med, at mange ejendomme på landet skulle kategoriseres som ejerbolig fremfor landbrug.

Henrik Sønderris Pedersen, økonomirådgiver i virksomheden Agrov, skrev dengang i 2018-19 følgende opfordring til ejere af ejendomme på landet:

- Ejere af landbrugsejendomme i udvalgte kommuner modtager for tiden brev i E-Boks fra Udviklings- og

Forenklingsstyrelsen om ændringer i bygningernes anvendelseskoder i BBR.

- Blandt andet udgår Kode 210: Bygning til erhvervmæssig produktion vedrørende landbrug, gartneri og råstofudvinding og lignende. Det væsentlige er, at bygninger ikke fremover foreslås tildelt BBR anvendelseskode 970: Tiloversbleven landbrugsbygning.

- Det, man kan frygte for de mindre ejendommers vedkommende er, at når driftsbygninger får karakter af tiloversbleven, vil det kunne påskønne vurderingsstyrelsen til at omvurdere de offentlige ejendomsvurderinger fra en landbrugsejendom til en boligejendom.

Skal være muligt at ændre kode

Selv om der nu er gået nogle år, mener Henrik Sønderris Pedersen, at det må og skal være muligt for ejere af mindre ejendomme at få ændret koden.

- Man kan til enhver tid korrigere sin BBR. Det kan ikke være rigtigt, at man ikke kan ændre koden, hvis den er forkert, mener han.

Tove Rasmussen fra Vejle Kommune oplyser, at BBR-koderne bruges af myndighederne som et dataregister over, hvor stor en bolig er, hvad den består af og hvor den ligger. Og så danner BBR også grundlag for en ejendomsvurdering og myndighedsafgørelser.

jma

Danmark bliver selvforsynende med træbiomasse til energi

Allerede om 10-15 år kan Danmark være selvforsynende med træbiomasse til energi. Det forudser ny analyse, som også peger på, at fortsat efterspørgsel efter træbiomasse er en vigtig forudsætning for skovrejsningen i den grønne trepart.

Danmark kan være selvforsynende med træbiomasse til energiformål allerede i 2037.

Det forudser en ny analyse fra Partnerskabet for Ansvarlig Træbiomasse.

Analysen viser, at forbruget af træbiomasse til energi falder markant frem mod 2050 i takt med udbygningen af andre vedvarende energikilder. Samtidig vil produktionen af restprodukter fra danske skove stige grundet øget skovrejsning.

- Efter 2037 vil produktionen af træbiomasse fra de danske skove overstige efterspørgslen i energisektoren. På det tidspunkt kan Danmark i princippet være selvforsynende med træbiomasse i energisektoren, skriver partnerskabet i analysen.

Ingen overudnyttelse

Omstillingen til brug af biomasse i energisektoren har medført, at Danmark i dag importerer store mængder træbiomasse for at kunne opfylde behovet.

Det fremføres ofte, at Danmark overudnytter ressourcen, og at andre lande dermed har mindre biomasse tilgængelig i deres omstilling fra fossile til biogene ressourcer.

Derfor er det vigtigt, at Danmark kan blive selvforsynende med biomasse til energi, så de danske skove producerer den samme mængde biomasse til energi,

som anvendes i den danske energisektor.

Store mængder

Analysen forudser også, at i fremtiden vil efterspørgslen efter biogene ressourcer

Om partnerskabet

- Partnerskabet for Ansvarlig Træbiomasse er et vidensbaseret partnerskab mellem Dansk Skovforening, Dalgas og Skovdyrkerne, som arbejder for en bæredygtig anvendelse af dansk træ til energiformål – herunder muligheden for at fortrænge fossile brændsler.
- Partnerskabet arbejder på at bringe faglig evidens ind i debatten om træ til energi, og står blandt andet bag bestilling af faglige rapporter fra forskerverdenen.
- Partnerskabet for Ansvarlig Træbiomasse har følgende associerede partnere: Danske Maskinstationer og Entreprenører, Dansk Fjernvarme, HOFOR, Ørsted og Green Power Denmark.

til andre formål stige. Faktisk er der udset til, at biogent kulstof vil blive en knap ressource.

Produktionen i de danske skove kan bidrage markant til at imødekomme den efterspørgsel.

Der vil nemlig være en stor mængde restbiomasse tilgængelig – ikke mindst hvis den grønne treparts ambition om at rejse yderligere 150.000 ha produktions-skov bliver til virkelighed.

- For at imødekomme denne store produktion af træbiomasse er det derfor vigtigt, at der også fra politisk side skabes sikkerhed for en god driftsøkonomi i skovbruget, så incitamenter til at rejse mere skov i Danmark fastholdes, fremgår det af analysen.

- Det træ, der kommer ud af bevoksningerne i de første 20 år, efter skoven er plantet, er småt dimensioneret træ,

Danmark kan inden 2040 være selvforsynende med træbiomasse til energiformål. Arkivfoto: Jens Mathiasen

som træindustriene ikke efterspørger til produkter. Hvis fældningen af hjælpe-træerne bliver en omkostning fremfor en løbende indtægt, reduceres incitamentet til at anlægge mere produktions-skov. Derfor er muligheden for løbende at afsætte restprodukter fra skovdriften en vigtig forudsætning for at nå trepartens målsætning om at rejse yderligere 150.000 hektar ny produktions-skov i Danmark, påpeges det.

Derudover fremhæver partnerskabet også, at netop træbiomasse kan skabe negative udledninger, som er nødvendige for at nå Danmarks langsigtede klimamål.

Det sker ved at afbrænde biomasse i energiforsyningen, hvorefter den frigivne CO₂ fra træet opsamles og lagres under jorden – såkaldt Carbon Capture and Storage (CCS).

jma

Fem anbefalinger

På baggrund af analysen har partnerskabet udarbejdet fem anbefalinger.

1. God økonomi i skovbrug giver mere skov

Som del af den grønne trepart har regeringen en målsætning om at rejse yderligere 150.000 hektar privat produktions-skov. Hvis det skal lykkes, skal det være attraktivt for lodsejere at rejse skov. Det kræver, at der er en sund driftsøkonomi i skovbruget. En af forudsætningerne for en sund driftsøkonomi er, at skovejerne gennem hele omdriften kan afsætte restprodukter fra træproduktionen i form af træbiomasse.

2. Biomasse og biodiversitet behøver ikke at være modsætninger

Skovejere tager ansvar for natur og biodiversitet. For eksempel er mængden af dødt ved stigende i de danske skove. Samtidig er over 50 procent af det danske skovareal certificeret efter enten FSC- eller PEFC-standarden eller begge dele.

3. Frit træarts- og metodevalg i skovdyrkningen

For fortsat at opretholde en stor vækst i skovene, er det vigtigt, at skovejeren har mulighed for at tilpasse skovdriften til de enkelte skovområder. Det er afgørende for, at vi når i mål med den grønne omstilling og for at tage hensyn til et ændret klima i fremtiden. En forudsætning for, at vi kan blive ved med dette i fremtiden, er det frie træartsvalg og lodsejers mulighed for selv forvalte skoven.

4. Samlet kulstofstrategi for Danmark

På længere sigt skal mere biomasse fra skoven bruges til andre formål end energi. Biogent kulstof bliver i stigende grad en knap og efterspurgt ressource i forbindelse med omstillingen til en fossilfri bioøkonomi. Derfor bør der udarbejdes en dansk kulstofstrategi, der er med til at sikre, at træbiomassen anvendes i de sektorer, hvor den gør størst gavn.

5. Store perspektiver i forskning og udvikling

Der er store muligheder for at udvikle nye produkter af restprodukterne fra skovdrift, der kan understøtte den grønne omstilling. Vi skal derfor hurtigst muligt investere i udvikling og forskning af, hvordan Danmark kan udnytte de vigtige og store mængder restprodukter fra skovbruget til klimavenlig produktion af biobrændstoffer, bioplastik med mere.

Ny ledelse vil styrke samarbejdet og skabe større handlekraft

Et stærkt samarbejde på tværs af foreningerne og en mere beslutningsdygtig ledelse. Sådan lyder to vigtige ingredienser i opskriften på fremtidssikring af Skovdyrkerne.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Skovdyrkerne er i gang med en markant ændring af organisationen.

Ændringen betyder blandt andet, at Henrik Fredslund-Petursson er indtrådt som den første administrerende direktør i Skovdyrkernes historie, og Hans Christian Teisen er ny formand for hovedbestyrelsen.

Den nye ledelse ønsker styrket samarbejde og flere fælles løsninger på tværs af de lokale skovdyrkerforeninger.

Men er det overhovedet nødvendigt – og hvilke gevinster håber man at opnå?

Skovdyrkeren har interviewet den nye ledelse for at blive klogere på planerne.

Hovedbestyrelsen har besluttet at ændre ledelsen af Skovdyrkerne og øge samarbejdet på tværs af lokalforeningerne. Hvorfor gennemfører I denne ændring?

- Vi er i en situation, hvor det til stadighed kræver mere at uddanne og udstyre medarbejdere med de rette værktøjer, så de kan rådgive på et højt fagligt niveau. De enkelte foreninger er for små virksomheder til at løfte IT, administra-

tion og efteruddannelse tilstrækkeligt. Derfor har jeg aldrig været i tvivl om, at det rigtige er at skabe tættere samarbejde på tværs af foreningerne, siger Hans Christian Teisen, hovedbestyrelsesformand.

- I forhold til ledelsen, så har vi nu fået en administrerende direktør, som kan skære igennem og træffe hurtigere beslutninger med den nødvendige involvering af organisationen. Det er vigtigt for at skabe udvikling og fremdrift i organisationen, fortsætter han.

Administrerende direktør Henrik Fredslund-Petursson supplerer:

- Som eksempel kan jeg nævne, at vi i dag har mange IT-systemer i de fem foreninger - og selvom flere af systemerne er ens, fungerer de forskelligt i de fem foreninger. Det skaber udfordringer, når der skal gennemføres opdateringer og efteruddannelse. Det er tungt og ikke effektivt nok.

Men betyder det her, at medlemmerne kommer til at opleve deres forening som mindre lokal og mere centraliseret?

- Nej, på ingen måde. Det her kommer til

at frigive kræfter til de lokale skovfogeder og skovridere, så de kan bruge mere tid på at rådgive og betjene medlemmer i foreningsområdet. Vi fjerner 'bøvl' fra de lokale foreninger. Vi centraliserer IT, administration og backoffice-funktionerne, så der bliver frigjort tid til medlemspleje og rådgivning,

- Det er ikke holdbart at lade medlemmerne betale for, at vi eksempelvis skal vedligeholde mange forskellige IT-systemer. Det skal vi simpelthen gøre bedre og mere effektivt. Vi skal heller ikke have eksperter indenfor alle fagområder i alle foreninger. I stedet skal vi blive bedre til at dele viden og faglighed på tværs af foreningerne, siger Hans Christian Teisen.

Mange medlemmer kender og værdsætter de lokale medarbejdere i foreningerne. Skal man som medlem nu til at ringe andre steder hen – eller til nye personer?

- Nej, bestemt ikke. De lokale administrative medarbejdere ansættes nu i Skovdyrkerne DK (De Danske Skovdyrkerforeninger). Men medarbejderne bevarer deres lokale fysiske arbejdsplads.

Henrik Fredslund-Petursson, administrerende direktør

Hans Christian Teisen, hovedbestyrelsesformand

Som medlem vil man ikke opleve mindre nærhed – og medlemmerne fortsætter med samme skovfoged og samme kontaktpersoner.

- Jeg tror faktisk ikke, at medlemmerne vil opleve forandring på den korte bane. På længere sigt skulle medlemmerne gerne opleve bedre service i kraft af de ændringer, vi nu gennemfører, siger Henrik Fredslund-Petursson.

Hans Christian Teisen uddyber:

- Jeg tror også medlemmerne får svært ved at se ændringerne sådan direkte. For de ændringer, vi gennemfører, handler om alt det bagvedliggende. Ændringerne skal sikre, at vores rådgiv-

ning og service også fremover kan tilbydes til en konkurrencedygtig pris.

Hvornår sker der så noget. Hvornår slår synergierne igennem helt konkret?

- Det her er en enorm stor opgave. Processen kommer til at køre over flere år. Effekterne vil ikke være opnået indenfor et år, men det vil være en løbende proces, hvor nogle forbedringer kan høstes på den korte bane, mens andre første kan høstes på længere sigt.

- Men helt konkret har vi allerede besluttet at synkronisere SBP-certificeringerne på tværs af forenin-

gerne. Det er et eksempel på noget, vi forventer giver besparelser på sigt, siger Henrik Fredslund-Petursson.

Men betyder synergierne, at medlemmerne kan se frem til lavere timepriser på sigt?

- Jeg tror ikke, man skal forvente lavere priser. Men det her er forudsætningen for, at omkostningerne ikke bare stiger og stiger på vores service og rådgivning.

- Inflation og lønninger stiger. Derfor skal produktiviteten pr. medarbejder også stige. Det kræver, at medarbejderne er klædt på med de rigtige værktøjer,

De nye organisationsændringer skal fremtids sikre Skovdyrkerne og fastholde høj faglig rådgivning til medlemmerne. Arkivfoto.

det rigtige IT-setup med mere. Så hvis ikke vi gør noget, bliver vi for dyre, siger Hans Christian Teisen.

Handler det her også om at skabe bedre rammer for vækst i Skovdyrkerne?

- Det gør det helt bestemt. I dag omsætter vi for 600-700 millioner kroner. Vi har en ambition om, at den tid, der bliver frigivet lokalt, skal resultere i øget vækst. Vi ser gode muligheder for betydelig vækst i flere geografier i landet. Den vækst vil vi være klar til at håndtere med det nye setup. Men det kommer til at koste nogle penge på den korte bane, siger Hans Christian Teisen.

Henrik Fredslund-Petursson supplerer:

- Det her er ikke en spareøvelse. Det handler om at forbedre Skovdyrkerne, så vi kan levere bedre service og skabe bedre rammer for medarbejderne. Det er det primære mål med at gennemføre den nye struktur.

- Husk også på, at der nu ligger en politisk ambition i Grøn Trepert om at rejse 250.000 hektar ny skov. Vi kan hjælpe de mange nye skovejere med både skovrejsning og rådgivning.

Hvordan vil ændringerne påvirke rekrutteringen af nye medarbejdere?

- Jeg mener, at ændringerne er helt afgørende for vores fremtidige muligheder for at rekruttere dygtige nye medarbejdere. Med den nye organisation skaber vi gode rammer for vores folk. Det er sjovere at være en del af et stærkt fællesskab med 90 kolleger, vidensdeling og erfaringsudveksling på tværs af foreningerne og en god værktøjskasse til at løse opgaverne.

- Samtidig betyder det også, at vi som organisation er mindre sårbare ved sygdom, eller hvis en nøglemedarbejder siger op, siger Hans Christian Teisen.

Henrik Fredslund-Petursson bakker op:

- Det er super vigtigt, at vi kan tilbyde gode rammer for medarbejderne – og det mener jeg, vi kommer til med de nye ændringer. Vi kommer til at ansætte nye folk, når de politiske ambitioner om et øget skovareal skal føres ud i livet, og det er helt afgørende at vi kan tiltrække de rigtige folk.

Ny organisation i korte træk

Ny ledelse

- Henrik Fredslund-Petursson, administrerende direktør.
- Michael Sheedy Gehlert, skovbrugsdirektør.
- Kenneth Holmbech, økonomichef.

Ændrede tiltag

- Den nye direktion får ansvaret for Skovdyrkerens strategiske målsætninger og fælles opgaver såsom IT, HR, administration og forretningsudvikling med mere.
- Mere samarbejde og fælles løsninger omkring administration, IT og økonomistyring.
- Administrative medarbejdere ansættes i Skovdyrkerne DK (De Danske Skovdyrkerforeninger) og refererer til økonomichefen. Alle bevarer samme fysiske arbejdssted.
- Sekretariatets medarbejdere referer til direktionen.

Kommunikation

- Lokalbestyrelser samles både forår og efterår 2025 med henblik på information om ændringerne.
- Personalearrangement i februar 2025 med fokus på orientering og involvering i forhold til den nye proces i organisationen.
- Løbende orientering til medlemmer via sociale medier, webnyheder og medlemsblad.

Der har været høj aktivitet i skoven i det forgangne regnskabsår.

Skovdyrkerne forvalter nu over 85.000 hektar

Skovdyrkernes medlemsareal er i stigning og har nu rundet 85.000 hektar. Samtidig leverer Skovdyrkerne den tredjehøjeste omsætning nogensinde – kun overgået af de to foregående rekordår.

Af sekretariatschef Kristian Gernow, Redigeret af Jens Mathiasen

Skovdyrkernes medlemsareal stiger. I det seneste regnskabsår er der lagt 1000 hektar til, og det samlede areal er nu over 85.000 hektar.

Samtidig er omsætningen den tredje-højeste, som nogensinde er registreret i De Danske Skovdyrkerforeninger. Mere præcist lander den samlede omsætning på i alt 635 millioner kroner.

Det samlede overskud lander på cirka 5,2 millioner kroner.

Gennemsnitsstørrelsen på skovdyrker-medlemmernes ejendomme øges fortsat stille og roligt. Den gennemsnitlige størrelse er nu 21,7 hektar sammenlignet med 21,1 hektar sidste år og 20,5 hektar forrige år.

Omvendt siver medlemstallet – men glædeligvis med en stadig svagere tendens end tidligere.

Vejret påvirker

Der er naturligvis udsving imellem lokalforeningerne. Specielt har nedbøren haft særlig indflydelse på årets drift og økonomiske resultater.

Fra alle geografier meldes der om usædvanligt store nedbørsmængder, og det skabte alle steder udfordringer med at få råtræ og flis ud af skoven. Flere steder i sådan en grad, at 'bilfast vej' i bogstavelig forstand blev et relativt flydende begreb. →

Solid faglig rådgivning er en af kerneopgaverne i Skovdyrkerne.

De store nedbørsmængder hævede grundvandsspejlet mange steder, og det har skabt vanskelige vilkår for arbejdet i skoven, i juletræsmarkerne og i skovrejsningsprojekterne.

Til historien hører dog også, at de store mængder nedbør fik træerne til at gro forrygende godt i vækstsæsonen 2024.

Stærke priser

Også råtræmarkederne har bidraget til de fornuftige regnskabstal. Der har været gode priser på nåletræ – især til de danske savværker, mens eksporttræet har være ramt af vigende priser. Især de mindre dimensioner er fortsat relativt godt betalt. Det har genereret et højt dækningsbidrag i tyndingsprojekterne til glæde for både skovejere og forening.

Det har derfor afspejlet sig i en generelt set stor aktivitet på skovning og handel med nåletræ.

Løvtræet fastholdt også det gode prisniveau fra tidligere sæsoner, men da løvtræet fortrinsvis dyrkes på de bedre jorde, hvor afvandingsforholdene har større betydning, fik vi ikke helt de mængder løvtræ ud af skovene, som man havde planlagt.

Flisforretningen hænger sammen med skovningsaktiviteten og sammenholdt med de relativt gode priser på afregning af flis i 2023/2024, har flis generelt set været en positiv oplevelse i det forgangne år.

Fornuftige lokale resultater

For Skovdyrkerne Nord-Østjylland er der tale om et »tilfredsstillende« økonomisk resultat for året. Det er faldet i forhold til sidste år – som i øvrigt også var det bedste i mands minde. I årets løb er der brugt lidt flere ressourcer på personalet. Medlemstallet ligger stabilt, og arealet under forvaltning er svagt stigende.

Skovdyrkerne Vestjylland har over

Skovdyrkerens omsætning landede på 635 millioner kroner.

årene stået for en meget stabil foreningsøkonomi. I 2023/2024 falder aktiviteten, som forventet, da et af foreningens store medlemmer har ansat egen skovfoged. Plantningsaktiviteten har også været mindre end forventet på grund af vejrliget, og da man samtidig har ansat flere medarbejdere for at tage noget af arbejdspresset af organisationen, lander man et lidt mindre årsresultat end de sidste par år.

Bestyrelsen betegner i det lys resultatet som »tilfredsstillende«. Medlemstallet er svagt sivende, men arealet viser en positiv udvikling, præcis som det har været tilfældet i en årrække.

Skovdyrkerne Midt har haft et udfordrende år på grund af vejret, men lander et fornuftigt årsresultat. Omsætningen er steget med fire procent, og indtjeningen er den største i foreningens historie.

En større og større del af foreningens aktivitet finder sted uden for skovgården. Især opgaver for eksterne kunder i forbindelse med anlæg af solcelleparke fylder mere og mere på projektsiden. Desværre oplever man, at medlemstal og -areal er svagt faldende.

Høj aktivitet i Syd

Skovdyrkerne Syd lander for tredje år i træk et resultat væsentligt over budget – udfordringerne med vejrliget til trods. Bestyrelsen betegner derfor også resultatet som »meget tilfredsstillende«.

Resultatet afspejler et højt aktivitetsniveau på de fleste forretningsområder. Navnlig flis og juletræer har bidraget væsentligt til den høje omsætning i foreningen og en solid bundlinje.

Udviklingen i medlemstal og -areal er også tilfredsstillende. Arealet under forvaltning fortsætter væksten, som over de seneste tre år er på cirka otte procent. Det bidrager naturligvis også til det stigende aktivitetsniveau.

Skovdyrkerne Øerne kommer ud af året med 'skindet på næsen', i form af et

Løvtræet fastholdt også det gode prisniveau fra tidligere sæsoner

resultat lige på den sorte side af nullet.

Ved indgangen til året forventede man et væsentligt bedre resultat, omtrent på højde med sidste år – ikke mindst på baggrund af omlægningen af kontingentstruktur og en prognosticeret øget indtjening fra rådgivningsaktiviteter. Desværre oplevede foreningen en fortsat afgang af medlemmer, og dermed nåede ændringerne ikke at slå igennem i regnskabsåret. Samtidig levede hverken flis eller juletræsforretningen op til forventningerne.

Bestyrelsen finder resultatet »acceptabelt«, når der tages højde for foreningens udfordringer i årets løb og et ekstraordinært stort ressourceforbrug til IT-forbedringer.

Grøn trepart

Skovdyrkerne har i mange år været en af de centrale aktører på skovrejsning, og står stærkt i markedet. Et marked som i mange år har været i en rolig og behersket vækst, men som med aftalen om Grøn Trepert forventes at stige markant.

Klimadagsordenen har aktiveret større lodsejere og nye investorer som skov-rejsere, og tendensen går også i retning af større projekter. Dem har Skovdyrkerne øvet sig på længe, og er klar til at løfte skovrejsningsopgaven i Grøn Trepert.

Ny organisation

Med de nye og vigtige dagsordener, er

det vigtigt at være godt rustet og at stå stærkt i markedet.

Derfor har Skovdyrkerne gentænkt og redesignet den måde, som organisationen styres og ledes på.

Den nye struktur og herunder samlingen af en række administrative funktioner, vil på den korte bane koste både penge og andre ressourcer i såvel Green Product A/S som i De Danske Skovdyrkerforeninger. Det sker dog med det klare formål at frigive kræfter i Skovdyrkerens samlede organisation til langsigtet vækst og udvikling.

Som medlem vil du næppe mærke meget til de organisatoriske ændringer. Samarbejdet om skovens drift vil stadig være et anliggende mellem dig som medlem og din skovfoged.

Hovedbestyrelsen og de lokale bestyrelser ser frem til den nye organisation og en fortsat positiv udvikling for skovdyrkerfællesskabet.

De Danske Skovdyrkerforeningers hovedbestyrelse takker alle medarbejdere for indsatsen i 2023/2024 og for de resultater, der er skabt i Skovdyrkerens fællesskab.

Samtidig skal der lyde en stor tak til de mange medlemmer, som år efter år benytter Skovdyrkerne som deres foretrukne samarbejdspartner.

Skovdyrkerne samlet set

Samlet overblik over Skovdyrkerens 2023/2024-nøgletal:

Regnskabsår	2023/2024	2022/2023	2021/2022
Medlemmer	3.943	3.999	4.063
Tilknyttet areal	85.419	84.528	83.260 ha
Ansatte	89	87	90
Omsætning	635 mio. kr.	673 mio. kr.	649 mio. kr.
Resultat (e. skat)	5,2 mio. kr.	8,5 mio. kr.	2,1 mio. kr.

Udviklingen i lokalforeningerne

De enkelte foreningers resultater er alle positive.

Resultat 2023/2024 (efter skat; tkr.)	
Skovdyrkerforeningen Nord-Østjylland	570
Skovdyrkerforeningen Vestjylland	1.433
Skovdyrkerforeningen Midt	1.045
Skovdyrkerforeningen Syd	1.997
Skovdyrkerforeningen Øerne	127
Samlet	5.171

En stor del af statsskovene skal omlægges til naturnationalparker og urørt skov. Arkivfoto: Jens Mathiasen.

Undersøgelse viser manglende opbakning til regeringens naturpolitik

En stor del af statsskovene skal omlægges til naturnationalparker og urørt skov. Det vedtog Folketinget i juni 2021. Men ny undersøgelse viser, at beslutningen er ude af trit med befolkningens ønsker.

I juni 2021 vedtog Folketinget, at 75.000 hektar – eller hvad der svarer til 68 procent af statsskovene skal omlægges.

Indtil nu har skovene været forvaltet som flersidigt drevne kulturskove, hvor mange hensyn tilgodeses, også biodiversiteten.

Men fremadrettet skal skovene forvaltes efter rewildingmetoder. Det betyder, at skovene aktivt skal omlægges og åbnes med permanente rydninger og beskadigelse af træer for at fremme træer-

nes død og forfald – alt sammen under betegnelserne urørt skov og naturnationalparker.

Det skriver foreningen Bevar de Danske Skove, som har fået gennemført en undersøgelse af danskernes holdning til omlægningen.

Mangler opbakning

Den nye undersøgelse fra Epinion viser, at politikerne i SVM-regeringen ikke har opbakning fra befolkningen som helhed

eller deres egne vælgere.

- I undersøgelsen kommer det tydeligt til udtryk, at befolkningen samlet set ikke bakker op om den konkrete naturpolitik. Kigger man specifikt på vælgerne med politisk tilhørsforhold til Socialdemokratiet, Venstre eller Moderaterne er billedet det samme.

- Her foretrækker størstedelen den nuværende skovforvaltning frem for den omlægning, som regeringen er i gang med, siger Robert Olesen, som er tals-

mand for foreningen Bevar de Danske Skove, der har rekvireret undersøgelsen.

Han mener, at der er endnu et argument, der taler imod omlægningen af de danske statsskove.

- Der er flere undersøgelser, der viser, at vi med rewilding faktisk risikerer at skade Danmarks biodiversitet – uden at vi dermed siger, at der slet ikke skal være urørt skov, for det skal der, siger han.

Ensidedig satsning

Han gør også opmærksom på, at man fjerner flere af de bidrag fra flersidig skovforvaltning, som giver stor værdi til Danmark i dag.

- Den ensidedige satsning på rewilding-metoder indebærer nemlig, at hugsten af træ i statens skove stort set ophører, selvom Danmark allerede importerer 80 procent af vores træforbrug.

- Hertil kommer, at hele verden råber på mere træ, som er en forudsætning for at kunne gennemføre den grønne omstilling. Allerede i 2050 vil verdens træforbrug være tre-firedoblet, men ingen ved, hvor det skal komme fra – og alligevel vælger man at reducere vores selvforsyningsgrad, lyder det i pressemeddelelsen.

Herudover fremhæver Robert Olesen, at ophøret af træhugsten også har en negativ effekt for klimaet. Træer suger nemlig CO₂ ud af atmosfæren, når de vokser, hvilket stopper efter en årrække, når skoven ikke drives og for-

ynges løbende.

Håber på handling

Udover en generel manglende opbakning fra befolkningen viser undersøgelsen, at der er en forskel i respondenternes svar alt efter, hvor godt de kender naturen gennem deres brug af den til friluftsliv.

– De, der oftest kommer i skoven, er mest skeptiske overfor den nye naturpolitik. Som hyppige besøgende i skovene kender de den eksisterende skovnatur og kan bedst forstå konsekvenserne af den omlægning, der allerede er påbegyndt mange steder, forklarer Robert Olesen.

Undersøgelsen viser ifølge Robert Olesen en klar samlet opbakning til synspunkter om at bevare en flersidig drift i statens skove.

Derfor opfordrer foreningen Bevar de Danske Skove, Folketinget til fornyet refleksion, så der også fremadrettet både kan opretholdes en tømmerproduktion, sikres en gunstig effekt på klimaet og fastholdes en varieret og mangfoldig natur, som kendes fra skovene i dag.

– Vi håber på, at undersøgelsen kan give anledning til refleksion hos politikerne, så naturpolitikken fra nu af kommer til at bygge på folkelig accept og blive revideret i en samlet afvejning af hensyn til klima, selvforsyning, friluftsliv og beskyttet natur, siger han.

jma

Om undersøgelsen

- Epinions undersøgelse er rekvireret af foreningen Bevar de Danske Skove.
- Den er gennemført på baggrund af i alt 1.002 interviews med danskere på 18 år og derover.
- Den omfatter i alt fem spørgsmål. I fire ud af fem spørgsmål er befolkningen imod omlægningen og ønsker derimod

at fastholde den nuværende flersidige skovforvaltning.

- Generelt viser undersøgelsen, at der ikke er opbakning til omlægningen på tværs af stort set alle baggrundsvariabler i undersøgelsen, som alder, bopæl, brug af skoven osv.
- Se undersøgelsen i sin helhed på Bevardedanskeskove.dk.

Sverige satser på grønnere skovindustri med eldrevne lastbiler. Foto: Olle Melkerhed

Sverige satser på elektriske lastbiler til tømmer

Verdens første fuldt elektriske tømmerlastbil er nu på vejene i Sverige. Det sker som led i det TREE-projekt, der har som mål, at halvdelen af nye lastbiler i skovbruget skal være elektriske inden 2030.

Projektet, der står for Transition to Efficient Electrified Forestry Transport, drives af Skogforsk i samarbejde med CLOSER fra Lindholmen Science Park og 20 andre partnere. De involverede spænder fra skovbrug og ladevirksomheder til universiteter.

Målet er ikke kun en grønnere skovindustri, men også at skabe erfaringer, der kan overføres til andre sektorer.

Den nye lastbil, udviklet af SCA og Scania, adskiller sig fra tidligere modeller ved at være udstyret med kran og tandemtræk. Det gør den i stand til at hente og transportere tømmer direkte fra skoven.

Stor reduktion

Forventningen er, at den nye lastbil vil reducere CO₂-udledningen med 170 tons årligt sammenlignet med konventionelle tømmerlastbiler.

- Ifølge vores beregninger skulle den have en rækkevidde på godt 200 kilometer, selvom Scantias beregninger siger 320 kilometer. Meget afhænger af, hvor meget strøm der skal til for at betjene kranen. Vi vil teste og se, hvad der virker bedst, siger Anton Ahlinder ifølge trae.dk.

Projekt til 2026

Projektet løber frem til 2026, men en udfordring er etableringen af tilstrækkelig infrastruktur. Området har nu fire ladestandere, men der er behov for flere.

- Hvis branchen skal foretage en væsentlig investering i elektrificering, har vi brug for den rette støtte og rimelige betingelser, siger Anton Ahlinder og fremhæver at det er nødvendigt med fleksible regler for køre- og hviletid.

Vi markerer 100 numre af Skovdyrkeren

Skovdyrkeren bringer et tema om bladets baggrund og historie i anledning af udgivelse nummer 100.

Bladet, du sidder med lige nu, er lidt af en milepæl. Det er nemlig udgivelse nummer 100 af Skovdyrkeren.

Og når der nu er jubilæum, vil vi fejre det med ekstra sider – og et tema om Skovdyrkerens historie.

Her i temaet kigger vi tilbage på baggrunden for, at vi stadig bruger kræfter på at producere og udgive et gammeldags papirmagasin med det altoverskygende tema skovdyrkning.

Vi har også spurgt en håndfuld medlemmer om, hvad bladet betyder for dem. Og så kan du blive klogere på, hvorfor det måske ikke er helt dumt at holde

fast i både medlemsmagasin og papir i en tid, hvor den digitale verden render stærkere end nogensinde før.

Fra inspiration til artikler

Skovdyrkeren så dagens lys første gang i 2010. Siden dengang har både medlemmer og skovfogeder bidraget til bladet med viden, erfaringer og inspiration om skovbrug og naturforvaltning.

De mange input sætter vi stor pris på. Så vidt muligt har vi grebet ideerne og smedet dem om til journalistiske artikler. Det er der altså nu kommet et trecifret antal medlemsblade ud af.

Faktisk er vi heller ikke blege for at rette ryggen på redaktionen – for indimellem har det krævet stærk kaffe og sved på panden at nå i mål med blade. Men hver gang har lykken tilsmilet os, og et nyt blad er landet i medlemmernes postkasser.

Og til sidst – bliv endelig ved med at sende ris, ros og ideer til redaktionen. Med jeres input kan vi skrive bedre og mere vedkommende artikler – og det vil vi fortsat anstrenge os for at gøre fremover.

God temalæsning.
- Redaktionen

Ny bog fortæller historien om de første skovdyrkerforeninger

I anledning af blad nummer 100 modtager du et gratis eksemplar af den nye bog 'Skovdyrkerne i Syd- og Sønderjylland'. Bogen giver et spændende indblik i skovbrugets historie og baggrunden for Skovdyrkerforeningerne, som vi kender i dag.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Vidste du, at den første skovdyrkerforening blev stiftet for 120 år siden? Med den nye bog 'Skovdyrkerne i Syd og Sønderjylland' har du mulighed for at dykke ned i historien om, hvordan det hele begyndte.

Bogen blev i første omgang skrevet og udgivet til Skovdyrkerne Syds medlemmer. Den udkom i efteråret 2024 i anledningen af 120-året for stiftelsen af den første Skovdyrkerforening.

- Men vi har efterfølgende valgt at medsende bogen kvit og frit til samtlige medlemmer. Det passede perfekt sammen med udgivelse nummer 100 af Skovdyrkeren, siger Henrik Fredslund-Petursson, administrerende direktør i Skovdyrkerne.

Han uddyber, at bogen giver et godt indblik i, hvordan de første skovdyrkerforeninger opstod – og samtidig får man en god introduktion til skovbrugets historie.

Fire foreninger

Skovdyrkerforeningernes historie går 120 år tilbage i tiden. Det hele begyndte med Vejle Amts Skovdyrkningsforening, som blev grundlagt i 1904.

Sydøstjydsk Smaaskovsforening blev grundlagt i 1920. Smaaskovsforeningen for Aabenraa og Sønderborg Amter blev grundlagt i 1921. Senere kom Tønder

Alle medlemmer får medsendt et gratis eksemplar af bogen 'Skovdyrkerne i Syd- og Sønderjylland'.

Amts Skovdyrkerforening til. Den blev grundlagt i 1961.

- Tilsammen danner disse foreninger grundlaget for skovdyrkerbevægelsen i Syd- og Sønderjylland og for Skovdyrkerforeningen Syd, fortæller Hans Kristensen, som har skrevet bogen.

Masser af research

Forfatteren fortæller, at arbejdet med at gennemgå kilder, arkiver og fotos viste sig at blive et stort og krævende detektivarbejde.

- Mine forventninger om, at jeg kunne sidde og sortere i medlemmernes gamle fotoalbums med flere generationers skovfotos holdt mindst talt ikke vand.

- Heldigvis rummer området en række lokalhistoriske arkiver, som havde nogle af de billeder, som jeg manglede. De var ikke altid nemme at finde, fortæller han,

Også det at finde arkivmaterialet har krævet tålmodighed og en stor indsats.

- I den ideelle verden ville der ligge komplette rækker af foreningsprotokoller og andre dokumenter, som omhyggeligt var blevet gemt gennem generationer for til sidst at ende i Skovdyrkerforeningen Syds arkiv.

- Men sådan fungerer virkeligheden sjældent, hverken hos skovdyrkere eller hos andre. Noget bliver gemt, andet bliver – glemt. Derfor kom det hurtigt til at stå klart, at der for samtlige foreningers vedkommende var større eller mindre huller i dokumentationen af foreningshistorien, fortæller Hans Kristensen.

Skovbrugets historie

Henrik Fredslund-Petursson håber, at medlemmerne vil finde bogen interessant.

- Hvis man interesserer sig for historie, skovbrug og skovdyrkerne, så er jeg overbevist om, at man som medlem vil finde bogen læseværdig. Bogen beskriver hele vores DNA som skovdyrkere. Som læser får man et godt indblik i de bevægelser og strømninger, der førte til, at de første skovdyrkerforeninger opstod, siger han.

Forfatteren glæder sig også over den færdige bog.

- Selvfølgelig fik jeg ikke det hele med. Det gør man aldrig. Men jeg synes, at bogen påviser nogle spændende sammenhænge. Man får en forståelse af, hvordan skovdyrkerforeningerne gennem generationer gjort en vigtig forskel for skovejerne, siger Hans Kristensen.

Sådan så Skovdyrkerens første forsideside ud. Den er udgivet i 2010.

Det nye blad skulle samle kommunikationen

Skovdyrkeren så dagens lys i 2010. Forløberer var de lokale blade Skovdyrker Nyt. Med det nye blad ønskede man at samle og styrke den fælles kommunikation i Skovdyrkerne.

Af Karsten Raae, fhv. sekretariatsleder, direktør i DFE og skovrider

100 udgivelser af Skovdyrkeren er det blevet til indtil videre. Men vejen hertil har ikke været uden bump.

Faktisk gik der lang tid fra ideen om et nyt fælles blad opstod, og til at bladet blev en realitet.

For at blive klogere på baggrunden

for Skovdyrkeren, skal vi tilbage til sidste halvdel af 1990'erne.

På det tidspunkt indsendte den daværende skovrider i Vestjydsk Skovdyrkerforening, i dag Skovdyrkerne Vest, et forslag til De Danske Skovdyrkerforeningers forretningsudvalg.

Forslaget handlede om en styrkelse af den faglige kommunikation med de den-

gang 16 lokalforeningers næsten 6.000 medlemmer.

Forslaget blev ikke til noget

Skovrideren var Per Hilbert – og han forestillede sig et tidsskrift i Skalk-format og med erfaringsbaserede artikler, primært om skovdyrkning, men også andre skovrelaterede emne, af bred interesse for skovejere.

Tidsskriftet skulle være fælles for alle foreningerne og meget gerne med ham selv som redaktør.

Forslaget døde, inden det kom til realitetsbehandling. Måske fordi man var optaget af noget, der viste sig at være en længere proces omkring vedtagelse af et nyt fælles logo. Det logo, der bruges i dag.

Og måske endnu mere fordi Per Hilbert fik et job for Danida i Nepal og dermed var ude af den daglige drift af Skovdyrkerne for en periode.

Stigende behov

Selvom tanken om et landsdækkende Skovdyrkermagasin ikke blev til noget dengang, havde forslaget sat gang i debatten om kommunikationen til foreningernes medlemmer. Ikke mindst i skovridergruppen.

Der udviklede sig en stigende erkendelse af et behov for at meddele sig bredt og til mange på en gang, og ikke kun gennem de årlige medlemsbesøg og opfølgning på disse.

Man så en mulighed for at effektivisere rådgivningen og orientere om foreningsaktiviteter, råtræmarked, generalforsamlings- og bestyrelsesbeslutninger med mere.

Det lokale ophæng og den tilhørende forskellighed blev afgørende for det produkt, man i første omgang blev enige om. Nemlig grønt fortrykt papir i A4-format med Skovdyrkerens fælles logo.

På det kunne den enkelte forening så skrive til medlemmerne. Således kunne hver forening skrive hvad de fandt aktuelt og vigtigt, og når de fandt det opportunt.

Enkelt, fleksibelt og med et skær af fælles ståsted.

Skovdyrker Nyt

Skovridergruppen ønskede efter relativ kort tid en professionalisering af ikke mindst layout for den generelle og postbesørgede medlemskommunikation. Det blev til et lille hæfte med samme for- og bagside opsætning.

Det fik Navnet Skovdyrker Nyt. Udgivelserne var stadig lokale, det var trykningen også. Der var ingen krav til sidetal og udgivelsesfrekvens og emnevalget var naturligvis det, der havde interesse i den enkelte forening.

Dog var der nok en opfattelse af, at der som minimum burde udkomme et

Tidligere skovrider og sekretariatschef Per Hilbert var primusmotor på at få skabt Skovdyrkeren. Han forstillede sig et fagligt magasin med format og stil som det velkendte Skalk.

Før Skovdyrkeren blev de lokale Skovdyrker Nyt-blade produceret i foreningerne. Foto: Tove Nørlund Madsen.

Skovdyrker Nyt pr. kvartal. Man "stjal" kun i meget begrænset omfang ideer og artikler fra hinanden.

For nogle redaktører var det nok en betydelige større anstrengelse at producere et Skovdyrker Nyt end for andre.

Tog fat i drømmen igen

Den vestjyske skovrider Per Hilbert kom hjem fra Nepal i 1999 og blev fra 1. januar 2000 sekretariatsleder i DDS.

Han havde ikke glemt sin drøm om et landsdækkende magasin af høj faglig kvalitet for Skovdyrkerens medlemmer, uanset hvor i landet de hørte til.

På adskillige skovridermøder blev der varmet op under ideen og i sidste ende sejrede den.

Mest fordi det blev klarlagt, hvor mange ressourcer der blev brugt på de lokale Skovdyrker Nyt. Trykning af små oplag, forsendelse og ikke mindst tid til skrivning og redigering. Omsat i kroner og øre nok til at dække de øgede udgifter, der var brug for i sekretariatet til at virkeliggøre Skovdyrkeren.

Nyt blad

Den første udgivelse af Skovdyrkeren kom i januar 2010.

Nederst på bagerste side i det første blad skriver daværende redaktør Per Hilbert:

- Som den opmærksomme læser nok har opdaget, så har medlemsbladet skiftet navn, format og layout. Lokale nyheder og meddelelser vil fremover have fast plads på bladets forside, bagside og indersider. Bladets midtersider vil derimod bestå af fælles artikler med aktuelle emner, relevante for alle skovejere og skovdyrkere - ofte skrevet af Skovdyrkerens specialist på området.

Redaktør Per Hilbert nåede at stå fadder til de første 50 numre af Skovdyrkeren.

Fra 2018 har nuværende redaktør Jens Mathiasen stået i spidsen for bladet og for nuværende har de to redaktører altså hver især redigeret 50 udgivelser af Skovdyrkeren.

Fagmand: Papirmediers snarlige død er stærkt overdrevet

Du læser lige nu Skovdyrkeren nummer 100. Et gammeldags papirmagasin, som burde være død for længst. Men trykte magasiner lever fortsat – og det bliver de ved med i en rum tid endnu, vurderer fagfolk.

- Helt overordnet bliver der færre medlemsblade, og der bliver gradvist færre og færre læsere. Det samme gælder for andre printmedier. Men rygterne om printmediets snarlige død er stærkt overdrevne. Læsertallene falder, men de falder ikke hurtigt.

Sådan lyder det fra Dennis Christensen. Han er analysechef i Danske Medier og arbejder til dagligt med branchetal og tendenser i det danske mediebillede.

- Når vi kigger nærmere på tallene, er der stadig relativt mange, der er i kontakt med et eller flere printmedier. Der er ikke så mange, der holder den trykte avis, men der er stadig en del, der får et medlemsblad i fysisk format, pointerer Dennis Christensen.

Såvel Dennis Christensen som medieforsker Karen Klitgaard Povlsen fremhæver en række stærke argumenter for at fastholde det trykte blad. Det handler særligt om opmærksomhed, deling af viden og tilhørsforhold.

Medlemsbladet er en vidensbank

Karen Klitgaard Povlsen er professor emerita i medievidenskab, Institut for Kommunikation og Kultur ved Aarhus Univer-

sitet. Hun har en stor viden om ugeblade og magasiner.

Hun peger på, at printmediet har en særlig værdi – især for de magasiner, der udgives af foreninger.

- Medlemsblade støder man ofte på i fysisk form. Dermed er det egnet til at lægge fra sig og tage frem igen og bruge flere gange. Det er banalt, men det er en meget vigtig egenskab i vore dage.

Karen Klitgaard Povlsen kalder medlemsbladene en vidensbank, som man kan gå til igen og igen.

- Nogle abonnenter gemmer på flere årgange. Den gentagne brug og opmærksomhed er en stor værdi for både afsender og modtager, lyder det.

Information lagres desuden bedre, når man læser på print. Det er der evidens for.

- Al forskning peger på, at man læser grundigere, hvis man læser på papir. Undersøgelser viser, at der er stor forskel på opmærksomheden – om det er en artikel, der ligger digitalt eller i papirformat, siger Karen Klitgaard Povlsen og tilføjer, at dette forhold til gengæld stiller visse krav til kvalitet og indhold, siger hun.

Karen Klitgaard drager en parallel til bøgernes verden. Hun mener, at recepti-

*Læserne af
et blad som
Skovdyrkeren har
en professionel
interesse. De
søger viden, der
er holdbar.*

Karen Klitgaard Povlsen

Medlemsbladet Skovdyrkeren er nu udkommet 100 gange på papir. Ifølge forskere har medlemsmagasiner flere vigtige funktioner. De skaber blandt andet et tilhørsforhold til foreningen.

onssituationen er helt forskellig, om læseren har en e-bog på skærmen eller en papirbog i hånden.

- De digitale medier er flygtige. Det er sådan nogle, man ofte åbner og kigger på, mens tankerne er et andet sted. Og det er yderst sjældent, man vender tilbage til dem.

- Man læser på en anden måde, når det er på papir. Billeder og tekst har en anden udtrykskraft – en anden brugsværdi, faktisk, siger hun.

Vigtigt tilhørsforhold

Karen Klitgaard Povlsen har bladret i Skovdyrkeren i forbindelse med tilblivelsen af denne artikel – og hun mener, at det er vigtigt for læserne af Skovdyrkeren at bladet også er i papirformat i fremtiden.

- Man føler et stærkere tilhørsforhold til mediet, når man modtager et fy-

sisk blad. Der er en identifikation og en hjemlighed. Man har en relation til det her særlige blad, der ligger et helt særligt sted i hjemmet, fastslår hun.

I forhold til følelsen af et tilhørsforhold er der ifølge medieforskeren flere trin.

Der er selve mediet. Man kender journalisterne, deres skrivestil og deres ekspertområder – og så er der forholdet til kolleger i branchen eller foreningen. Altså det, at man er fælles om at have læst de samme artikler i det samme fælles blad.

Medlemsbladet leverer vigtig viden

Analysechef Dennis Christensen taler om "det forestillede fællesskab".

- Selv om man ikke nødvendigvis møder op til medlemsarrangementer i sin forening, kan man via medlemsbladet →

Det siger læserne

Finder inspiration hos andre skovejere

De personlige historier, hvor Skovdyrkeren besøger andre skovejere er mine favorit-artikler i bladet. Det er inspire-

rende at komme 'med på besøg' og på den måde se, hvordan andre skovejere dyrker deres skove.

- Et forslag til en ny type artikler kunne være at skrive små portrætter af skovfogederne. Jeg synes, det vil være interessant at lære fagfolkene lidt bedre at kende.

Ulrikke Brandt Nordqvist,
skovejere ved Skanderborg

Kigger bladet igennem

- Helt ærligt – så læser jeg faktisk ikke Skovdyrkeren, men jeg bladrer det igennem. Er der noget spændende, som fanger min

interesse, så læser jeg artiklen.

- Jeg får også jagtblad og landbrugsaviser og meget andet. Der er så mange informationer, så jeg må vælge, hvad jeg vil læse, siger Klaus Vestergaard.

Men selvom han mest kigger bladet igennem, er han alligevel glad for det.

- Bladet har et flot professionelt udtryk – og det stemmer godt overens med min oplevelse af Skovdyrkerne i det hele taget.

- Men jeg har et ønske. Kunne I lave en god digital læse-app til bladet, så tror jeg faktisk, at jeg ville få læst det mere. Jeg læser mange af mine udgaver digitalt, og det vil jeg også gerne gøre med Skovdyrkeren.

Klaus Vestergaard,
skovejere ved Bjerringbro

Medieeksperterne

Karen Klitgaard Povlsen

er professor emerita i medievidenskab fra Aarhus Universitet. For en del år siden skrev hun Ph.d. om danske og tyske dameblade. Hun har forsket i modemagasiner. Hun har i høj grad bidraget til værket "Dansk Mediehistorie", hvor hun har skrevet alt indhold om ugeblade, medlemsmagasiner og fagforeningsblade.

I dag er hun tilknyttet Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, DSL.

Dennis Christensen

er analysechef i Danske Medier.

Danske Medier er en organisation, der repræsenterer 240 private medievirksomheder i Danmark. Danske Mediers medlemmer er regionalaviser og ugeaviser, der leverer information til nærområdet. Det er fagblade og specialmedier, der leverer nuanceret viden om særlige fagspecifikke områder. Det er magasiner, der har fokus på viden og livsstil. Og det er kommerciel radio, podcasts, landsdækkende dagblade, aviser og netmedier, der sætter dagsordener fra ind- og udland i perspektiv.

Skovdyrkerens læsere søger viden, der er holdbar. De faglige artikler om skovdyrkning er med til at skabe tilhørsforhold til foreningen og til det at være skovejer.

→ modtage vigtig information og deltage i debatter. Det skaber en form for "social lim" - og dermed et fællesskab, siger han.

Dennis Christensen konstaterer, at en del digitale medier døjer med en lav åbningsgrad – det er altså ikke alle modtagere, der rent faktisk åbner og læser det, der sendes ud pr. mail.

- Jeg vil vove den påstand, at det er anderledes, når du modtager et blad i din fysiske postkasse. Et trykt magasin har et taktilt element – du får et produkt mellem hænderne. Det ligger måske fremme på sofabordet.

- For mange har medlemsbladet også en symbolsk betydning: Jeg er medlem af en forening, og her er et konkret produkt, jeg modtager, siger han.

Professionel interesse

Ifølge Karen Klitgaard Povlsen kan medlemsblade have forskellig betydning for medlemmerne.

- Det kommer an på, om du er elitesportskvinde eller om du interesserer

dig for skovdrift. Skovdyrkeren er ligesom landbrugsblade produktionsorienterede, men det kan fitness-blade også være. Her er det kroppen, der er produktionsmidlet.

Al forskning peger på, at man læser grundigere, hvis man læser på papir.

Karen Klitgaard Povlsen

- Læserne af et blad som Skovdyrkeren har en professionel interesse. De søger en viden, der er holdbar, og derfor kan man forestille sig, at bladet gemmes og bruges til at slå op i, mener Karen Klitgaard Povlsen.

Slots- og Kulturstyrelsen udgav i 2019 rapporten "Magasiner og Ugeblade". Den viser, at udgivelsesgruppen "Forenings- og organisationsblade" skiller sig ud ved at være den eneste grup-

Flere læsere gemmer bladet og vender tilbage til faglige artikler udgivet for flere år siden.

pe, der har oplevet en fremgang i læser-tallet fra 2010 til 2018.

Besparelsespotentiale kontra værdi

Spørgsmålet er så, om forenings- og ugeblade også vil opleve fremgang i læsertallet fremover.

Danske Medier laver oplagskontrol, og der hører Dennis Christensen fra mange i udgivere i branchen, at de næste år ikke vil være at finde i den statistik. Trykning og distribution er blevet for store poster i budgettet.

- Udgifterne sætter medierne under pres, men der er et misforhold mellem besparelsespotentialet og værdien af det trykte medie, siger Dennis Christensen.

- Jeg skal ikke gøre mig til dommer og fortælle udgiverne, hvad de skal gøre. Men der er en tendens til at være hurtig på aftrækkeren, og jeg synes, man skal tænke sig om. Jeg tror, der er en kvalitativ forskel på en trykt artikel og den langsomhed, den kræver – til et fem sekun-

ders budskab på TikTok, siger han.

Karen Klitgaard Povlsen er med på, at papir, trykning og distribution er tunge poster på en udgivers budget. Men der er også andet at tage højde for.

- For 20 år siden var det billigt at sende aviser og blade ud med post. Det er blevet dyrt. Og kioskerne er stort set væk. Det giver færre titler, der kan købes. Men det kan betyde en større interesse for det udbud, der er – og dem, der distribueres, siger hun.

Medieforskeren understreger, at udgiverne skal være klar over, hvad de mister, hvis de opgiver papirmediet.

- Hvis man opgiver papiret, risikerer man at tabe de kunder, man gerne vil have fat i – og de kunder, der interesserer sig for indhold. De attraktive læsere. Og dem, der har råd.

- Der vil blive ved med at være papirmagasiner. En del vil blive omlagt til digitalt format, men det vil ikke ske i samme hast som i de senere år, forudser Karen Klitgaard Povlsen.

jma

Det siger læserne

Spændende at læse om andre skovejere

Hans Poulsen læser typisk Skovdyrkeren om aftenen, når der er tid til det. Han finder gerne bladet frem flere gange og læser en artikel eller to hver gang.

- Jeg synes, det er interessant at læse om andre skovejere. I de artikler er der tit noget, som man kan blive inspireret af eller lære af. Det er spændende historier og gode billeder.

- Derudover vil jeg altid gerne læse om markedsudvikling og træpriser. Det er også spændende med den enorme skovrejsning, der nu skal gennemføres som følge af den grønne trepart. Jeg håber, at Skovdyrkeren også vil skrive om det emne i løbet af den kommende tid.

Han ærgrer sig dog over, at bladet ikke kommer på papir til skovdyrkermedlemmerne på Øerne.

- Det er ærgerligt, for det betyder, at jeg ikke får det læst så meget, som jeg ellers ville. Jeg ville gerne betale lidt mere for at få bladet tilsendt på papir, siger han.

Hans Poulsen, skovejer ved Mern på Sydsjælland

Læser det der fanger mig

Anders Morville skimmer typisk bladet igennem, når det kommer.

- Og er der noget, som lige fanger mig, så læser jeg det. Men jeg sidder ikke og læser bladet fra en

ende af.

- Specielt holder jeg af historierne om andre skovejere, hvor man får inspiration og ser billeder fra andre skove.

På ønskelisten er der mere fagligt stof.

- Jeg ville gerne læse flere korte og konkrete skovbrugsfaglige artikler. Altså artikler som omhandler et specifikt emne i skoven eller i skovbruget, som man kan blive klogere på, siger han.

Anders Morville, skovejer ved Viborg i Midtjylland

Rewilding risikerer at skade Danmarks biodiversitet

Danmark var i urskovstiden ikke præget af store græssende dyr – og de har ikke holdt landskabet lysåbent. Det påpeger professor fra Aarhus Universitet. Rewilding er derfor et eksperiment, som risikerer at skade biodiversiteten, lyder det.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Rewilding. Det er et af tidens helt store emner indenfor naturforvaltning. Store græssende dyr skal 'genforvilde' naturen og skabe lysåbne arealer i landskabet. Dyrene skal græsse året rundt, ligesom de har gjort i tusindvis af år før landbrugets udbredelse.

Men problemet er bare, at det aldrig er sket.

Det påpeger Bent Odgaard, professor emeritus, Aarhus Universitet.

– Min forskning dokumenterer, at Danmark før landbruget omkring for 6000 år siden, aldrig har været domineret af store græssende dyr. Vilde dyr har aldrig kunnet holde det danske landskab lysåbent, siger han.

– Derfor siger jeg i al stilfærdighed: Rewilding er et stort forsøg, som vi ikke kender konsekvenserne af. Vi kan faktisk risikere at miste arter og forringe vores biodiversitet, hvis vi ulykkeligt får succes.

– Min forskning handler nemlig om at analysere fortidens landskab. Det gør vi med boreprøver, som giver et billede af, hvordan landskabet har set ud i forhistorisk tid. (Altså i tiden før det tidlige bronzealderfund ændrede landskabet med dyrehold og landbrugsdrift, lyder det.

Han uddyber, at boreprøverne giver ret detaljerede informationer.

– På bunden af søer aflægges der hvert år et lille lag planterester samt sand og ler, som er skyllet ind over søen. I løbet af tusinder af år summer lagene og til mange meter. Med boreprøver kan vi tolke og analysere lagene. Det bliver en stor historiebog for landskabet, forklarer Bent Odgaard.

Ifølge forskeren er konklusionen klar. Det danske landskab var dækket af skov, før landbruget kom til.

– Prøverne viser, at den næsten ikke var erosion i urskovstiden for 6000-9000 år siden. Samtidig viser pollen, blade, frø og frugter i salagene, at skovtræer var helt dominerende. Det viser, at der faktisk

var skov. (Altså i tiden før det tidlige bronzealderfund ændrede landskabet med dyrehold og landbrugsdrift, lyder det.

Han uddyber, at boreprøverne giver ret detaljerede informationer.

– På bunden af søer aflægges der hvert år et lille lag planterester samt sand og ler, som er skyllet ind over søen. I løbet af tusinder af år summer lagene og til mange meter. Med boreprøver kan vi tolke og analysere lagene. Det bliver en stor historiebog for landskabet, forklarer Bent Odgaard.

Ifølge forskeren er konklusionen klar. Det danske landskab var dækket af skov, før landbruget kom til.

– Prøverne viser, at den næsten ikke var erosion i urskovstiden for 6000-9000 år siden. Samtidig viser pollen, blade, frø og frugter i salagene, at skovtræer var helt dominerende. Det viser, at der faktisk

I urskovstiden var Danmark dækket af skov. Landet var ikke lysåbent, og det var ikke domineret af store, vilde græssere, fastslår Bent Odgaard. Han er professor emeritus ved Aarhus Universitet og har forsket i Danmarks forhistorie i 40 år.

de arter frem. Det er orkidéen majsgeurt. Orkiderne er nogle af de arter, vi skal være om. De trives godt på lysåbne enge, moser og overdrev, som drives med traditionel sommergræsning uden kunstgødning, siger han.

Gamle landkort fra området dokumenterer, at engområdet har været i landbrugsdrift i hundreder af år.

– Og det er netop min pointe. Det er det traditionelle landbrug, der har sikret lysåbne arealer og dermed meget af den høje biodiversitet, der er knyttet til disse områder. Det er ikke de store vilde græssere, siger han.

Bent Odgaard uddyber, at alle undersøgelser viser, at det danske landskab først dukker op med det tidligste danske bronzealderfund. Det var i yngre stenalder omkring år 4000 før Kristus. Men først i bronzealderen omkring år 1500 før Kristus får disse lysåbne arealer stor udbredelse.

– Her kan vi se store mængder pollen af græs og urter, som viser, at bøndernes store husdyrflotte har holdt landskabet åbent gennem afgræsning. Det sam-

Interviewet med professor emeritus Bent Odgaard blev den absolut mest læste artikel i Skovdyrkeren.

Fem artikler der fangede læserne

I artiklen her kan du se de fem mest læste artikler fra Skovdyrkeren. Portrætter af skovejere og skovbrugsfaglige artikler er stærkt repræsenteret på toplistens.

Af Jens Mathiasen

Skovdyrkeren har igennem årene skrevet hundredvis af artikler om skovbrug, naturforvaltning, bæredygtigt træbyggeri og meget andet.

I anledning af blad nummer 100 har redaktionen kigget nærmere på hitlisterne. Altså de artikler, som flest læsere har kastet sig over.

Et gennemgående træk ved de populære artikler er, at de er konkrete og giver håndgribelig og brugbar viden til skov ejeren.

Det kan handle om at gøre skoven mere økonomisk bæredygtig, forbedre skovdyrkingen eller tage små skridt mod bedre biodiversitet i skoven.

Naturforvaltning satte ild i læsere

Den absolut mest læste artikel i Skovdyrkeren er artiklen "Rewilding risikerer at skade Danmarks biodiversitet".

Det er et interview med professor emeritus Bent Odgaard. I artiklen udt trykker han bekymring for, at ensidigt fo-

kus på rewilding i naturforvaltningen kan risikere at skade Danmarks biodiversitet.

Artiklen afstedkom mange reaktioner. Både fra læsere som var enige med Bent Odgaard, men også fra mange, som var dybt uenige i hans kritik af rewilding.

Reaktionerne på artiklen viser med al tydelighed, at biodiversitet og naturforvaltning betyder meget for rigtig mange læsere.

Faglig artikel om plantning

Hvornår er det bedste tidspunkt at plante træer? Det spørgsmål optager i høj grad skov ejere. Faktisk så meget, at artiklen "Det bedste plantetidspunkt" suser ind på en andenplads på listen over mest læste artikler.

Artiklen går grundigt i dybden med, hvordan faktorer som årstid, jordbund og klima påvirker planternes overlevelse og vækst.

Artiklen affejer det gamle ordsprog: "Det, der plantes om efteråret, skal gro. Det, der plantes om foråret, kan gro".

– Det er gammel ammestuesnak uden bund i virkeligheden, fremgår det.

Artiklen giver en lang række praktiske råd om, hvordan man forbereder jorden bedst muligt – og sikrer at de nyplantede træer får den største chance for overlevelse.

Artikel om skæve byggeregler

På tredjepladsen ligger artiklen "Ulogiske regler gør stål og stenuld grønnere end træ".

I artiklen påpeger fagfolk, at beregningerne bag byggematerialers CO₂-aftryk er misvisende. Tallene får klimatunge materialer som stål og stenuld til at fremstå mere grønne end træ. Det spænder ben for byggebranchens grønne omstilling.

– Vi er nu i en situation, hvor lovgivningen ikke fremmer den grønne omstilling – faktisk tværtimod. Der mangler incitament. Lige nu fortsætter hovedparten med at bygge som man altid har gjort. Det er et kæmpe problem for branchen – og i særdeleshed for klimaet, lød det fra Kasper Benjamin Bjørkskov i artiklen.

Skovdyrkeren forsøgte ad flere om-

De mest læste artikler

- **1. Rewilding risikerer at skade Danmarks biodiversitet**
Bragt i Skovdyrkeren nr. 97
- **2. Det bedste plantetidspunkt**
Bragt i Skovdyrkeren nr. 25
- **3. Ulogiske regler gør stål og stenuld grønnere end træ**
Bragt i Skovdyrkeren nr. 93
- **4. Første tyndning betalte hele skoven**
Bragt i Skovdyrkeren nr. 93
- **5. Udnyt selv træer fra din skov – få et savværk på besøg**
Bragt i Skovdyrkeren nr. 23

Artikler med længst læsetid

- **1. Sydjyske egetoppe skal genopbygge hollandsk skib**
Bragt i Skovdyrkeren nummer 58
- **2. Skovejere der blev savværksejer**
Bragt i Skovdyrkeren nummer 49

Alle artikler kan læses digitalt på skovdyrkernes hjemmeside: skovdyrkerne.dk/medlemsblade

gange at få daværende social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theil til at forholde sig til kritikken. Men det havde hun ikke tid til, ligesom hun heller ikke havde tid til at svare på skriftlige spørgsmål om sagen.

Tyndingen betalte hele skoven

Den fjerdemest læste artikel er "Første tyndning betalte hele skoven".

Det er artiklen om, hvordan skov-

Grønt byggeri

Ulogiske regler gør stål og stenuld grønnere end træ

Beregningerne bag bygematerialers CO₂-aftryk er misvisende. Tallene viser, at klimatunge materialer som stål og stenuld er mere grønne end træ. Det spænder ben for byggebranchens grønne omstilling, påpeger branchefolk.

tekst og foto: Jens Mathiasen

Stenuld i stedet for træuld. Skållag i stedet for træskållag.

De væg- og lofteregler stæffe for at forbedre grønne regnskaber på nye bygninger.

Nye regler betyder nemlig, at traditionelle CO₂-tunge bygematerialer som for eksempel stenuldskoling og stållag bliver sig markant bedre i det grønne regnskab end materialer som træskållag og træbyggematerialer.

Der er faktisk tvivl. Men det er de regler, som vi må leve op efter, siger Henrik Andreasen, indehaver af virksomheden Woodfiles, som producerer træskållag og komplette træflisbaserede byggesystemer.

for udleder CO₂ i luften. De biologiske bygematerialer får ikke lov til energi ved afbrænding, selvom de ofte afbrændes i et fjernvarmesteg, siger han. Til sammenligning viser beregningerne, at stenuld overhovedet ikke udleder CO₂. Stenuld bliver nemlig gævet ned i deponi – og så er det sletbart jost væk, siger han.

Hier tillige:

– At vi så efterlader en kæmpe affaldsbunke af uforgængelig stenuld til vores efterkommere – det tager byggebranchen ikke højde for.

Måtte fjerne træ fra byggeriet

Henrik Andreasen står afslørende tilbage. Han underligger sig over, at lovgivningen

De grønne bygninger på byggematerialer er misvisende, mener folk. For eksempel medfører beregningerne, at stenuld er mere klimavenligt end træuld.

Ingen kommentarer fra den ansvarlige minister

Det er social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theil, som er ansvarlig for byggeriets rammebetingelser – herunder byggebranchens miljø og byggebranchen.

Men ministeren har ikke tid til et interview om sagen, ligesom hun heller ikke har tid til at svare på Skovdyrkerens henvendelse.

– Hvis andre medarbejdere i ministeriet vil besvare vores spørgsmål, vil jeg være meget taknemmelig for det.

Ministerens pressechef har dog ikke tilbudt en udtalelse. Men ingen af ministerens medarbejdere vil citeres for udtalelsen.

Udtalelsen var ikke lovet ved redaktionens datering, men vi hører til din digitalt, når den kommer.

Opfordrer til ændret lovgivning

Spørger man lovgiverne om, hvor meget de vil ændre, bliver der meget sagt på lovgivningen.

– Vi har behov for ændret lovgivning.

Det handler om livscyklus

– Det handler om livscyklus, som byggeri

spænder ben for den grønne omstilling.

– Det er virkelig godt, jeg kender eksempler på, hvor meget vores

spænder ben for den grønne omstilling.

– Det er virkelig godt, jeg kender eksempler på, hvor meget vores

ekspert i bæredygtighed.

– Livscyklusreguleringer er gode. Den bliver omfattet af regnen på, hvor meget vores

Handel er en EPD?

– EPD betyder Environmental Product Declaration. Det kaldes på dansk miljøerklæring. En EPD dokumenterer en byggeseres miljøpåvirkning og udleder CO₂-aftrykket for byggesystemet.

Artiklen om ulogiske regler i byggebranchen stryger ind på en tredjeplads.

ejer Anders Sørensen lykkedes med at få en sund forretning ud af sit skovkøb.

Tilbage i 2018 købte han en lille skov i Østjylland. Skoven havde ikke været tyndet i mange år. Og efter et rådgivningsbesøg af Skovdyrkernes skovfoged Kai Boisen satte han gang i en tyndning. Kævlerne solgte han igennem Skovdyrkerne – og bagefter brugte han et par år på at kløve toppene og sælge træet som brænde. Samlet set resulterede hele projektet i, at skoven var betalt med indtægterne fra den første tyndning.

Det er en spændende historie om, hvordan skovejerenes gåpåmod løftede det økonomiske afkast ganske betydeligt.

Sav dit eget træ

Lidt i samme genre er artiklen "Udnyt selv træer fra din skov – få et savværk på besøg". Den lander på femtepladsen.

Artiklen beskriver, hvordan skovejere kan få skåret eget træ op ved at få besøg af et mobilsavværk. Ved den manøvre kan ejeren komme længere op i værdikæden og benytte noget af det træ, som alligevel står i skoven.

Af artiklen fremgår det blandt andet, at der normalt er rigtig god økonomi i at skære kalmarbrædder af lærk, skovfyr eller douglas, eller brædder til udvendig beklædning i lærk eller douglas.

Læserne brugte længst tid på sydjyske egetræer

Det er én ting at kende de mest læste artikler – en anden er, hvor længe læserne faktisk engagerer sig i artiklerne.

Den absolutte topscorer, når det handler om læsetid er artiklen "Sydjyske egetoppe skal genopbygge hollandsk skib" fra Skovdyrkeren nummer 58.

Det er historien om, hvordan aborister skærer krumme kævler og grenvinkler ned fra toppene af sydjyske egetræer. Det hele foregår i 15-20 meters højde.

Topgrenene bliver dermed forvandlet

fra et lavværdiprodukt til eftertragtede effekter, som skal bruges til at genopbygge et historisk hollandsk skib.

Som nummer to på listen over længst læsetid er artiklen "Skovejeren der blev savværksejer" Artiklen blev bragt i Skovdyrkeren nummer 49.

Her får læserne et indblik i Holger Broegaards skov og hans savværk ved Ryslinge på Fyn. Den faglige artikel diskuterer, hvordan hans interesse for udnyttelsen af træet påvirker hans træartsvalg og hans skovdrift.